עולם קטן

גיליון חגיגי ומורחב

בס"ד גליון 219 | ראש השנה | ה'תש"ע

עורכים: יעקב בן שלום סרבה

תהיה לכולנו שנה טובה, מבורכת וקדושה. ש**נאהב** כולנו את בורא עולם **בכל** לבבנו, **ובכל** נפשנו **ובכל** מאודנו. נעשה את רצונו בחיוניות ובשמחה אמתית. שנהיה **ישראליים** טובים. שנהיה אחלה **אחים** אוהבים. שנהיה גם **שמרנים** וגם פתוחים ו**רחבי אופקים**. שנזכה להיות **כלים** לשליחותו. שנוסיף עוד **תורה ישראלית** אל קירבנו. שנדע כמה **רב כוחנו**, ובאותה נשימה כמה כל הכוח הזה, כל כולו, **מקורו בחסד** שנתן לנו בורא העולמים. כמה אנחנו **גדולים** וכמה אנחנו קטנים-**קטנים**.

כמו כלה / מִלכה

כמו כלה
בשמלה לבנה טהורה
מתרגשת כולה
בראשית דרכה
עדינה, ענווה
מאירה ביופייה
מסתכלת, מביטה
קשובה לרחשי העלים בשלכת
סוד היא לוחשת
עדיין לא נגלית
נעלמת ונסתרת
מחכה,
ופתאום ממהרת
פן תחמיץ את הרגע
השטיח נפרש לרגליה
השער נפתח מול עיניה
נגלים האורות
נגלים הצללים
עוצמת עיניים ומתפללת
רק שפתיה נעות וקולה לא יישמע
ואין איש יודע
מה טומנת בחובה השנה החדשה...

4 מתעמתים — הרב שמואל אליהו והרב יובל שרלו בפגישה מכובדת ונוקבת

6 מסכמים — מאמר מערכת, ועוד כמה הערות על תשס"ט

8 מנקים — הרב דרורי, הרבנית מלמז, הרבנית ימימה מזרחי, ח"כ הכנסת אורלי לוי, דורון שפר, משה פייגלין, הרב יוסף אליהו, הראל חצרוני וגילה פינקלשטיין מספרים את **סיפור התיקון שלהם - פרויקט חגיגי**

11 חוזרים לשורשים — **קובי אוז** מתכונן לקריאת פרשת בר המצווה שלו - **ראיון**

2 מתעמקים — הרב חגי לונדים, הרב יעקב שפירא, הרב מנחם מקובר, הרב יניב חניא, שמואל אדלמן ואורי בן דוד **במחשבות שיעשירו לכם את החג**

13 מספרים — איתן הוד ויהודה גזבר עם **שני סיפורים** לחג

14 משתחררים — ולדומירסקי מאזן את המתח ביום הדין

ולבסוף גם ממתקים — כמה דברים שלא ידעתם על **דבש ודבורים**

ולהזדמנות השנתית לומר יישר כוח לכל העוסקים במלאכה – אנשי המעטפת הנאמנים: אלקנה ארליך, אפרת גרוס, אודליה פרל ורננה זולדן. המוציאים לפועל המסורים: דוד ויעל ממקור ראשון, משה אופיר מדפוס המקור.

הכותבים המשקיענים: הרב אורי סדן, אוריאל סגל, נדב גדליה, חיים ולדומירסקי, יהודה גזבר, נעם אליצור, דעה גלעדי. הכתבים החרוצים: איתי כהן, יואל יעקבי, אופיר ירחי, אביעד חזני, רבקי גולדפינגר. המוחות והיועצים המחכימים: יוני לביא, הרב יניב חניא, ישראל זעירא. ולכם קוראים, חזק וברוך על האמון והפרגון.

שנה טובה!

אתרוגי פרידמן
מפרדסיו של ר' משה פרידמן ז"ל
אתרוגים מובחרים - כד"ן הרב רובין שליט"א
כל סוגי הלולבים וההדסים
כולל מיון !!!
המכירה בתוך הפרדס !!!
גדסי: 050-9003417 | חיים: 052-3900329

מה דרין
המרכז הגדול לארבעת המינים בסיטונאות
בכל ההידורים וההכשרים
שיווק ישיר, ללא פערי תיווך, ישירות מהמגדל
ניסים: 054-7717656 מאיר: 050-7998171
אזור הדרום: 050-9522280

ארבעת המינים בסיטונאות בלבד
הכי זול בארץ
אלעד: 052-6719977

שנה טובה ומתוקה
ממשפחת קנה הכל - גרופ
group.co.il
1-800-22-88-66

סידור אישי
פרוייקט מיוחד של האמן חנן יובל
ספר+תקליטור
מתנה נפלאה ומיוחדת לחגים
~~118~~ ₪ 79 ₪
משלוח 18 ₪
או איסוף עצמי בכל סניפי גרופ

דלק בהנחה
בתחנות דלק דור אלון
חיסכון משמעותי בכל תדלוק
החל מ-31 אג'
הנחה לליטר בנזין בכרטיס תדלוק או התקן ספידומט
לקבלת ההנחה: 1-800-22-88-66 או באתר group.co.il

ב"ה
לימודים גבוהים בפסיכולוגיה יהודית-תורת הנפש
על פי שיטת הבעל שם טוב
נמשכת ההרשמה למחזור ג', בשנת תש"ע
בית הספר הייחודי בנשיאות הרב יצחק גינזבורג שליט"א מקיים תכנית לימודים תלת-שנתית של הכשרה מקיפה בתחומי היעוץ והעזרה הנפשית.
פתיחת הלימודים ב- א' מרחשון
נשים: ירושלים: ימי שני 10:00-15:45 "בית מאירסדורף" בקמפוס האוניברסיטה בהר הצופים.
תל אביב: ימי רביעי 10:00-15:45 "המקום", ברנר 5 (ליד אלנבי).
גברים: ימי שני 16:00-21:45 - בירושלים.
יום עיון והיכרות אחרון בסדרה
"יהיו בגדיך לבנים" - על נקודות פגיעות ובלתי פגיעות בנפש.
תל אביב - יום ג', ד' תשרי בשעה 9:45-13:45. ירושלים - יום רביעי, ה' תשרי בשעה 9:45-13:45.
לפרטים והרשמה חייגו: 050-8884177 torathanefesh@gmail.com

ארבעת המינים
בסיטונאות, אספקה בירושלים וסביבותיה
מחירים ואמינות ללא תחרות
יוסף: 054-5707300

שנה טובה
מ-אורחה
שנת גשמים, שנת בריאות, שנת אחווה
יש אורחה בירושלים - אין לכם מה לחפש במקום אחר!
אורחה יואל סולומון 12 י-ם
02-6240655
02-6253358

תשליך

מה לעשות?!

הרב אורי סדן הכולל הקהילתי שהם

שאלה: מדוע לא עושים תשליך בשבת – האם העוונות הם מוקצה?

תשובה: מקור הדין

המקור הקדום ביותר למנהג התשליך נמצא בספרו של המהרי"ל (רבי יעקב בן משה מולין, מגנצא 1360–1427) המביא מנהג זה כמנהג רווח באשכנז. למנהג זה נמצאו במקורות הקדומים שני טעמים:

טעם אחד מופיע במהרי"ל והוא זכר למעשה שאירע ע"פ המדרש (ילקו"ש רמז צט) בהליכתם של אברהם אבינו ויצחק בנו לעקידת יצחק. המדרש מבאר כי העובדה שנתעכבו בדרך שלושה ימים נבעה מכך שנדמה להם השטן כנהר שוטף וכשנכנסו לתוכו איים להטביעם עד שהתפללו לה' והושיעם.

אנו נוטים לתפוש את אברהם אבינו כמי שהלך לעקידה ללא היסוס וללא התלבטות, אולם המדרש מציג דווקא את ההתלבטות הקשה והארוכה של אאע"ה הנזקק בסופו של דבר לעזרת הקב"ה. במובן זה המנהג מציין את התמודדותנו עם יצרינו ואת בקשתנו לעזרה בהתמודדות זו.

טעם נוסף על דרך הקבלה מובא בשם האר"י הקדוש (שער הכוונות צ:): כל מעשה של האדם, טוב או רע, משנה את המציאות הרוחנית בעולם לטוב או למוטב. באמירת פסוקי התשליך על גבי מאגר מים איננו מסתפקים בכך שלא נחזור על מעשינו הרעים, אלא אנחנו מבקשים מהקב"ה כי יתוקנו הפגמים שיצרו מעשינו הרעים בעולם.

נוסח התשליך

המהרי"ל אינו מביא **שום נוסח** שאותו נהוג לומר בעת אמירת התשליך. בן דורו של המהרי"ל, הר"י טירנא, מביא שהמנהג לומר **פסוק אחד** "ישוב ירחמנו... ותשליך במצולות ים כל חטאתם", וכך כתב הרמ"א (תקפג ב). הנוסח הורחב בספר שער הכוונות **לשלושה פסוקים** מספר מיכה "מי א-ל כמוך... ישוב ירחמנו... תתן אמת ליעקב...". כיום אפשר למצוא במחזורים השונים תפילות רבות ושונות, וכל אחד יעשה כמנהגו.

בספר כף החיים (תקפג ל ע"פ הגר"מ אליהו) מובא מנהג נוסף והוא ניעור שולי הבגדים, מעשה סמלי המבטא את תפישתנו שהפגמים שפגמנו בעולם, כמו הבגדים, אינם מהווים חלק מאישיותנו אלא חיצוניים לנו וחפצים אנחנו בתיקונם.

תשליך בשבת

במקורות הקדומים נזכר במפורש שאין כל מניעה לומר תשליך גם בשבת. אעפ"כ בפוסקים מובאים שני שיקולים מדוע להימנע מלאמרו בשבת:

מכיוון שתפילה זו נאמרת לעתים מחוץ לעירוב, ועם ריבוי התפילות נוצר צורך בלקיחת מחזור לתפילה זו, יש שכתבו שאין לומר תשליך כשראש השנה חל להיות בשבת (פמ"ג ובמ"ב תקפג ח).

החיד"א (ברכי יוסף שם) מביא שיש מן המקובלים שנמנעו על דרך הסוד מלומר תשליך בשבת, אם כי מנהג המקובלים בירושלים היה לומר תשליך גם בשבת (כף החיים).

מסיבות אלו פשט המנהג ברוב קהילות האשכנזים שלא לומר תשליך בשבת אלא לומר את התשליך ביום השני של ר"ה. אולם ברור שמצד שורת הדין אם התשליך נאמר בתחום העירוב אין כל בעיה לאומרו גם בשבת ולטלטל את המחזורים לשם כך, שכן, כפי שכתבנו בשבוע שעבר, מנהג ישראל כשרים לסמוך על העירוב שנבדק ונמצא תקין, וכך נהגו בקהילות הספרדים (הגר"מ אליהו).

מצוות וסמלים

כפי שכתבנו, התשליך הוא מעשה סמלי בלבד, כל כך סמלי עד כדי כך שהמקובלים בירושלים לא הקפידו לעשות תשליך בבור מלא מים אלא הסתפקו בבור ריק, שכן העיקר הוא הכוונה ולא המעשה (כף החיים שם). בהקשר זה צריך לומר שיש מגדולי ישראל אשר נטו לבאר את המצוות כמעשים סמליים שהאדם עושה על מנת להשריש תפישות כאלו ואחרות. אע"פ שברור שאין תפישה זו משקפת את כל הרעיונות העומדים מאחרי מצוות התורה, אפשר לראותה מגיעה לידי ביטוי במנהגים שנשתרשו בעם ישראל במשך הדורות.

שו"ת סלולרי

תפילה בקול האם מותר להתפלל בימים נוראים בקול רם? **הרב אבינו:** יש אשכנזים שמגביהים מעט את הקול אך בתנאי שאין זה מפריע לאחרים.

שליח ציבור מה עדיף, שליח ציבור ששר יפה או שהוא צדיק? **הרב אבינו:** ודאי צדיק. אין כאן שאלה.

שינה יש מנהג לא לישון בראש השנה. ואם אני מאוד עייף? **הרב אבינו:** מותר. אגב, אין הבדל בין ישן לבין יושב בטל. משנה ברורה.

דגים המנהג הוא לאכול דגים בראש השנה או שלא לאכול? **הרב אבינו:** יש ויש.

התרת נדרים האם התרת נדרים מבטלת כל נדרי האדם? **הרב אבינו:** לא. רק מנהג טוב שאדם נהג כמה פעמים. וכן דין תפילת כל נדרי.

אכילה לפני תקיעות האם מותר לאכול לפני תקיעות? **הרב אבינו:** כמה דעות. רבנו הרב צבי יהודה לא אכל.

סליחות 1 האם בלית ברירה אפשר לומר סליחות ביום? **הרב אבינו:** כן. במניין.

סליחות 2 מותר לומר סליחות לפני חצות הלילה? **הרב אבינו:** כן. מעיקר הדין, אגרות משה.

למה יומיים למה יש יומיים ראש השנה? האם מלבד הספק שהיה בעבר לגבי התאריך, יש גם טעם עמוק? **הרב אבינו:** הכול עמוק. מידת הדין הקשה ומידת הדין הרכה. ספר הזוהר.

השתחואה האם כאשר משתחווים בראש השנה ויום כיפורים יש לשים בד תחת הברכיים? **הרב אבינו:** אם מדביקים הפנים לרצפה יש לשים בד מול הפנים משום "אבן משכית".

סימנים האם לפני התפוח יש לברך על פרי משבעה מינים? **הרב אבינו:** יש מנהג שלא, כי כיוון שאדם מעוניין בתפוח אין דיני קדימה.

ראש של כבש האם חייבים לאכול ראש של כבש? ומה יעשו הצמחונים? **הרב אליהו:** מי שאינו אוהב לא חייב לאכול, די בכך שיאמר את הברכה.

תקיעה לאחרים האם מי ששמע תקיעה בבוקר והולך לתקוע אחרי הצהרים לאנשים חולים ולזקנים, יכול לברך בעבורם? **הרב אליהו:** עדיף שהם יברכו בעצמם, ואם הם לא יודעים לברך, יכול לברך בעבורם.

שינה בראש השנה למה אסור לישון בראש השנה? **הרב אליהו:** כי בראש השנה הראשון פיתה הנחש את חווה והאדם לא היה שם כדי להציל, כיוון שישן.

חלק'ה האם מותר לעשות חלק'ה לילד בחול המועד? האם מותר לספר את הילד בחול המועד? **הרב אליהו:** חלאקה – מותר. תספורת רגילה – אסור.

לימוד או צבא יש הסוברים שלימוד תורה מגן על המדינה יותר מהצבא –האם זה נכון? **הרב אליהו:** בוודאי שזה נכון. אבל כל התורה מלמדת שצריך את שניהם.

רייקי האם 'רייקי' מותר? **הרב אליהו:** צריך לשים לב ממי לומדים.

שיעור מעורב האם מותר לבת ללכת לשיעור תורה שלומדים בו בנים ובנות? **הרב אליהו:** אם הלימוד והישיבה בצניעות.

חנוכת בית האם אחרי שיפוצים צריך לעשות שוב חנוכת בית? **הרב אליהו:** לא.

נקודת הטוב שבחיינו

על אילן ואסף רמון

צור אלתר, בוגר ישיבת הסדר, סטודנט להיסטוריה וספרות

מה יש באנשים הללו שכאשר הם נעלמים מחיינו אזי הכל עוצר מלכת? מדינה שלמה ליוותה השבוע משפחה אחת. בית אחד שבו היה האב טייס ואסטרונאוט ישראלי ובן שאף הוא טייס וקצין לתפארת, ומשפחה יפה כל כך. מה יש במשפחת רמון שגונג בכל אחד ואחד מאתנו?

נראה לי שהמשפחה הזו, למודת הכאב והיגון, יש בה תמצית הישראליות היפה כל כך. זו שאנחנו עורגים לה ומתרפקים על עברָה הנשכח. מעבר לטרגדיה האיומה, מעבר למקרה איוב המחריד הזה שפקד את המשפחה הזאת ללא רחם, אנחנו מתדקים במשפחת רמון משום שיש בה נקודה שכולנו נמשכים אליה ונושאים אליה את עיינינו.

משפחת רמון כולה אומרת אצילות והדר. לא הדר של אני ואפסי עוד, לא גאווה ויהירות מנופחת אלא אמת אצילית פשוטה, נקייה וטהורה. האב, אילן ז"ל, היה קצין למופת, נעים הליכות. היה לו דיבור נעים, בוטח, חסר כל התנשאות והתהדרות ועם כל זה היה איש מלחמה, טייס קרב, מקצועו אמתי. התכונות הללו הן דוגמה ומופת לכל חייל וקצין, לכל אדם באשר הוא. אשתו רונה, שגדילה את יולדיו לתפארת כאשר הוא עסק בפעילות מבצעית, ביטסות סדיות שעד היום לא מספרים עליהן, החוסן הפנימי שהיא משדרת בשקט ובכאב עצור זורעים בך את התחושה שיש כאן זן של אנשים אחרים, מיוחדים.

ועכשיו הבן נפל. אסוף שהלך בדרכי אבוי למרות כל הקשיים ולמרות הידיעה הברורה שהוא בוחר לעצמו עתיד ודרך מלאי סכנות ומהמורות שמרחפות מעל הולחמים המובחרים ביותר, לא הביט לאחור. רק את מורשתו של אביו הוא ראה. אותה מורשת של הקרבה, נועזות ואמונה בצדקת הדרך של העם היהודי הבוחר לחיות בארצו ומולדתו.

היכולת להסתכל אל הדרך הארוכה הזאת ולומר לעצמך: זו הדרך שבה אני בוחר, הדרך שבה אבא הלך, עם אותה אמונה ודיקיה פנימית שזהו המעשה הנכון והראוי ואין צודק ממנו - גורמים לנו להביט בהערצה אל הקצין הצעיר ואל משפחתו, שהפכה להיות המשפחה של כולנו.

הם יפים כל כך. טהורים. אילן ואסף. וכשאנחנו מביטים בהם ובמשפחתם עובדת בראשנו איזו מין מחשבה כאילו כאלה אנחנו באמת, זה הדבר האמתי וגם אם אנחנו לא שם הרי שזו פסגה שאנחנו שואפים להגיע אליה.

מנת חלקו של הישראלי ביומיום היא המפגש עם המציאות האפרורית. נדמה שמסביבנו הייאוש והרוע שולטים ללא מָצרים. אבל דרכם הכל נראה אחרת - אין רוע ואין עיניות, לא עיניים רעות ולא לב נאטם, רק אמת טהורה ופשטות. פשטות שאי אפשר לעמוד מולה

רבי נחמן מברסלב אומר שכשאדם רוצה לשוב בתשובה הוא צריך להתבונן בנקודת הטוב שבו כי היא אמתית, וכל השאר הוא שקר שאין לו קיום. זה מה שקורה לי כאשר אני מביט מסביבי ורוואה לפעמים שהשחור עומד לכבוש כל חלקה טובה. אז אני מביט אל האנשים שמלאים בטוב וביושר ואומר לעצמי: אלו האנשים האמתיים, הטהורים, שמחזיקים בישורה ובאומץ לבם את כולם ומורים לנו שיש לאן לשאוף. לא הכל רע ולא הכל מושחת. לא כולם ציניקנים, לא כולם משתמטים מאחריות ומשיאה בעול. יש ביננו כאלה שהם טובים לגמרי. יפים וטהורים **כזוהר הרקיע מזהירים.**

מנת חלקו של הישראלי ביומיום היא המפגש עם המציאות האפרורית. נדמה שמסביבנו הייאוש והרוע שולטים ללא מָצרים. אבל דרכם הכל נראה אחרת - אין רוע ואין עיניות, לא עיניים רעות ולא לב נאטם, רק אמת טהורה ופשטות. פשטות שאי אפשר לעמוד מולה.

שנה של הפתעות מרגשות

רוצה להפתיע את הקרובים אליך באיחולים חגיגיים לשנה החדשה? הכנס לאתר www.orange4u.co.il בחר ברכה מעוצבת, הוסף טקסט אישי ותפתיע את מי שחשוב לך

שנה טובה ומפתיעה

orange כל מה שחשוב לך
orange.co.il

חברת פרטנר תקשורת בע"מ 520044314

פיוטר

ראש השנה - לעומק

תשובת המקדש - שורש האור

הרב מנחם מקובר

חודש אלול. ימים שבהם הקב"ה פותח צוהר בנשמותינו, חרך צר שמתוכו אנו זוכים לנגה המתפלש בנבכי לבנו ומצית עיצוצות נסתרים וחבויים. עת רצון פלאית, זמן מופלא ועלום, שמכוחו אנו מתייצבים לפני בוראנו ביום ראש השנה - יום הדין.

בעל ה'שפת אמת' מבאר את שורש השורשים של הגילוי המופלא של ימים אלו (חודש אלול, שנת תרמ"ח): "והנה מזל אלול בתולה. היינו שיש נקודה פנימית בנפש ישראל שאין שולט שם מגע נכרי, גן נעול, מעיין חתום, ונקראת בתולה. ועל זו הנקודה נאמר "אני לדודי", שלעולם לא נתרחקה זו הנקודה מדבקות בשורשה, ושמורה לשמו יתברך. אך אם בכל עת יכולין למצוא זו הנקודה. ועתה הזמן גורם שנתעוררו בני ישראל בתשובה, ונתקרבו נפשות בני ישראל אליו יתברך. וכמו כן "דודי לי" הוא ג"כ שיש למעלה מידות מיוחדים רק לבני ישראל... וכפי התגלות נקודה פנימיות "אני לדודי" כך "דודי לי". ומורי וזקני ז"ל (בעל חידושי הרי"ם) אמר כי על זו הנקודה נאמר מגן-אברהם".

עד כמה עלינו להרגיש את חסרון המקדש דווקא ביום שבו אנו ממליכים את מלכו של עולם!

נסכה להאיר ולבאר את דבריו הקדושים: הקב"ה הטמין בנפשותינו נקודה פנימית גנוזה. יסודה הוא האור המופלא שהתגלה ביום הראשון לבריאת העולם, ואשר נגנז לצדיקים לעתיד לבוא. ניצוץ זה קיים בשלושת ממדי הנהגת הבריאה: המקום, הזמן והנפשות הנקראים בספר יצירה בשם עולם, שנה ונפש. בכל אחד מהם קיים ממד גילוי על-טבעי, החושף ברובדי עולמנו את האור האלוקי החבוי. בחודש אלול מתגלה יסוד זה בתוכני נשמותינו, מתוך ההארה המיוחדת הקיימת בזמן זה, שעליו נאמר "דרשו ה' בהִמצאו". אולם ניצוץ זה קיים גם בממד המקום, הוא האור הצפון והטמון במקום מקדשנו. כך נאמר במדרש (במדבר רבה י"א, ב): " 'הנה זה עומד אחר כתלנו' - זה כותל מערבי של בית המקדש שאינו חרב לעולם, למה? שהשכינה במערב". עצם הלוז של התחדשות הבריאה היא הכותל המערבי של בית מקדשנו, כותלו של קודש הקודשים, המקום שבו השכינה מתגלה לעולם. בחינת ה"דודי לי" בממד המקום מתגלה במקום זה. הדין והמשפט של כלל הבריאה יוצאים אף הם ממקום זה, כנאמר במדרש (שמות רבה ב', ב): "אעפ"י שהוא נראה כמסלק שכינתו מבית המקדש, 'עיניו יחזו עפעפיו יבחנו בני אדם' " - ההשגחה האלוקית פורשת כנפיה דרך מקום גילוי השכינה שהוא בית קודש הקודשים.

אנו כמהים להבקיע את ההסתר, לגלות טפח מן הצוהר המאיר של גילוי הקודש והמקדש. כדי שאור חבוי זה יתגלה, כדי שנזכה לחוש את פארו, שומה עלינו להתעורר. זו אולי משמעותה של תקיעת השופר.

הבוקע את המצרים ואת ערפל עולמנו בכמיהה להארת פנים. זהו קול הלב הפנימי המייחל למציאות שלמה של טוהר וחזון. במקדש היה לקול זה משנה תוקף שכן במקדש תקעו והריעו בשופר ובחצוצרות בו זמנית. היה זה חיבור של קול הלב הפשוט, הכמה לגילוי ולאור, עם מציאות עולמנו המורכב המתבטא בקול החצוצרה השבור. הכמיהה לתיקון מול שיברון הלב על החיסרון. במקדש קיימת נשיאת הפכים, זהו מקום שבו ארץ ושמים נושקים ושבו בכוחנו להגיע אל התיקון השלם.

עד כמה עלינו להרגיש את חסרון המקדש דווקא ביום שבו אנו ממליכים את מלכו של עולם! המקדש, הנקרא גם בשם 'ביִרה', הוא מקום המלוכה. אנו מתכרים ביום זה את מלכנו, אולם המלוכה אינה שלמה. הארמון חרב, האור מתגלה מתוך כיסויים והעלמות. המדרש (מדרש שמואל, י"ג) אומר כי בשלושה דברים מאסו ישראל (עוד בימי רחבעם!): במלכות שמים, במלכות בית דוד ובבניין בית המקדש, ומסיים המדרש: "אמר רבי שמעון בר מנסיא: אין ישראל רואין סימן ברכה [בילקוט הגרסה היא 'גאולה'] לעולם, עד שיחזרו ויבקשו שלושתן". הבה נשוב אל בוראנו, הבה נתעורר אל בניין בית מקדשנו, הבה נחזור למלכות שמים שלמה שהיא שתביא גאולה לעולם.

ראש השנה - לעומק

איך אנחנו מעזים לא לתקוע בשופר

על עצמתם של חכמים

הרב יניב חניא, שורש פרוייקטים אמוניים

סביר להניח שהרפורמים לא יצאו מגדרם לנוכח ההתערבות המוגזמת של חכמים בחגים הקרובים, אולם למרות זאת נדמה לי שמדובר באחת ההתערבויות הגדולות ביותר של חז"ל ב"דברי התורה" ובכוח שהייתה אמורה לעורר סערה גדולה. אולי הגדולה ביותר. העובדה שאף אחד מאתנו לא ישמע שופר השנה בא' בתשרי ולא ייטול לולב ביום הראשון של סוכות היא עובדה מדהימה. בגלל גזירה שנראית רחוקה (שמא מישהו ייקח שופר וילך לחכם ללמוד ובכך יטלטל את השופר מרשות לרשות....) חכמים מבטלים מצווה מהתורה! ועוד מצווה כל כך עמוקה, רוחנית ו"מדברת אל הלב" כמו שופר. לא מדובר כאן אפילו על פרשנות של חכמים לפסוקים או על מחלוקת בשאלה "לְמה התכוונה התורה". חכמים אומרים בפשטות - מבחינת התורה צריכים לשמוע שופר היום, או ליטול לולב, אולם אנחנו, בכוחנו שלנו, אוסרים ומבטלים את המצווה. במובן מסוים זה קשה לעיכול - הקב"ה אומר משהו מפורש, וחכמים אומרים - אנחנו חוששים לכך שמישהו יחלל בגלל זה את השבת ולכן, אל תעשו את זה. ועם ישראל, לדורותיו ולעדותיו, נוהג בדיוק כך. מדהים.

חכמים אומרים במשטות - מבחינת התורה צריכים לשמוע שופר היום, או ליטול לולב, אולם אנחנו, בכוחנו שלנו, אוסרים ומבטלים את המצווה

ישנן נקודות רבות שאפשר לעמוד עליהן בעקבות הדברים הללו, אולם נדמה שהנקודה המרכזית בעניין היא כוחם של חכמים והשתלבותם כחלק בלתי נפרד מהתורה. אחרי הכל, נרצה או לא - עם ישראל הכריע לאורך כל הדורות שיהידות שלנו היא יהדות רבנית, היא עוצבה בידי חז"ל והפרשנות שלהם ל"רצון ה'" היא פרשנות מחייבת.

אפשר גם לנסח את זה אחרת - התורה שבעל פה היא התורה שאותה אנחנו שומרים, היא תורת ישראל; לא רק "ספר הספרים הנצחי" ולא רק חזון הנביאים - התורה שבעל פה שחכמים כתבו ועיצבו בחייהם ושעם ישראל קיבל על עצמו. בהחלט ייתכן שבמשך הדורות יקומו כאלה שיהיה להם קשה עם נקודה כזו או אחרת בדברי חכמים, יהיו הרבה תלונות על זה שהקב"ה בעצם אמר "לא תבשל גדי בחלב אמו" (זה לא מוסרי) וחכמים הם אלו שפירשו את הלכות בשר וחלב, ויהיו מחלוקות רבות בנוגע לפרשנות - ועדיין, התומכים יחייבו את דברי חכמים, המתנגדים יתנגדו לדברי חכמים וה"פורשים" יפרשו מהיהדות הרבנית... היהדות של התורה שבעל פה.

ברבות מדרשות ראש השנה מדברים על כך שראש השנה הוא זמן ההתבטלות המוחלטת כלפי הקב"ה, הזמן של קבלת העול מבלי לרדת (עדיין...) לפרטים של יום הכיפורים. כולנו עומדים בפני המלך ושותקים בזמן שקול השופר מפלח את המציאות. אולם השנה אנחנו זוכרים דבר נוסף - הקב"ה בחר לרדת לעולם (והלוואי והייתי יודע למה), ובחר לעשות זאת דרך תורת ישראל. התורה שבכתב והתורה שבעל פה. חכמים ירדו לעומק הנפש האנושית, השוו אותה לרצון האלוקי ועל פי זה קבעו איך נכון להתנהג, לְמה התכוונה התורה, מתי לשמור בכל מחיר על כל תג וקוץ ומתי לא... אפילו מתי לוותר על תקיעת שופר. עיסוקינו שלנו הוא למצוא את הנקודות הללו, לנסות להבין את הקשר בין הרצון האלוקי הישיר שמתבטא בפסוקים לבין ההלכות שאותן אנחנו שומרים, לרדת לעומק דברי חכמים... אבל בדבריהם אנו עוסקים. זו ההנחיה שהגיעה מבורא עולם - 'ועשית ככל אשר יורוך', כך גם בחר עם ישראל וכך גובשה תורתו.

זכרנו לחיים מלך חפץ בחיים

כנס ענק בעשרת ימי תשובה
בית המדרש גבעת שמואל
רח' נעמי שמר 1 מול ביה"ס מורשת מנחם

יום חמישי ו' תשרי תש"ע (24.9)

בתכנית: 19:45 - תפילת ערבית (בדיוק)
20:00 - הרב שלמה אבינר
21:00 - הרב יעקב אריאל
21:45 - הרב אריה הנדלר
22:45 - הרב אלישע ושליצקי
23:30 - הרב תא"ל אביחי רונצקי
24:20 - מניין סליחות ברוב עם (2 מניינים)

במעמד: הרב יוסי שרים - ראש בית המדרש
הרב אלעזר אלבז - רב העיר
הרב יעקב יוסף זינגר - רב העיר
מר יוסי ברודני - ראש העיר
מר ישראל פרידר - מ"מ ראש העיר
מר יעקב רייכר - ראש מועצה דתית

עזרת נשים פתוחה
השתתפות בהוצאות: 30 ₪
לדוכנים ותרומות: 052-7203828 משה

לע"נ סמ"ר בן ציון חיים הנמן הי"ד בן יעקב ותמר
מסר את נפשו בקרב עם מחבלים בשכם.

ראש השנה - לעומק

היחס שבין ראש השנה ליום הכיפורים כמוהו כיחס שבין הראש ללב

הרב יעקב שפירא, ראש מדרשת יעוד

ראש השנה הוא **הראש**. הוא ההתחלה. "זיכרון ליום ראשון". מה שנדרש מאתנו בראש השנה הוא תודעה. תודעה של מלכות ה' עלינו כפרטים, על האומה, ועל העולם. התודעה הזו, ההבנה כי הקב"ה הוא מקומו של עולם ואין העולם מקומו, מכניסה אותנו לתחושה שבעצם יש מי ששופט אותנו, יש מי שמחליט בעבורנו. זוהי תודעת הדין, התודעה שהיום מחליטים "מי יחיה ומי ימות, מי בקצו ומי לא בקצו, מי יעני ומי יעשיר". וכשם שיש חשיבות עצומה לילידתו של תינוק, ולכל התחלה בעצם, כיוון שהצעד הראשון הוא הצעד הקובע, כך יש חשיבות מכרעת ליום הראשון של השנה, לראש שלה.

לכן, עיקר העבודה בראש השנה הוא הַמְלָכָה. להתפלל, לכוון, שה' ימלוך עלינו באמת. אם נצליח להגיע לכך שהתודעה שלנו תהיה מרוכזת בהמלכת ה', בשאיפה שימלוך על כל העולם כולו, בהאזנה דרוכה לקול השופר הממליך אותו ומייאר אותנו - נגיע למצב של תודעת המלכות, אותה תודעה הנדרשת למשפט, אותה תודעה שבה אנו נגיעים לכל שופט, קל וחומר לשופט כל הארץ.

תפילת ראש השנה איננה תפילה של תחנונים. אין מקום לתחנונים במשפט. הראש הוא אנאליטי, שכלי. חטאתָך? חתוכוּ. היית צדיק? תקבל שכר. אין מקום להתחנן. אתה פשוט מצולם במצבך - צדיק נכתב בספר צדיקים, רשע - נכתב למיתה.

ואז, אחרי המשפט, מגיע זמן החנינה. אחרי שקיבלת את המגיע לך, אחרי שנכתבת, יש מקום לפנות למעלה אל הגבוה מכל. הפעם - לא על פי דין. לא על פי ניתוח אנאליטי ושכלי, הפעם על בסיס של תחנונים. מתנת חינם. הפעם באמצעות **הלב**.

לצורך כך אנו מקבלים עשרה ימים של תשובה, ששיאם בתפילת נעילה של יום הכיפורים. מטרתם של ימים אלה היא שינוי הדין האנליטי, שינוי ה"ראש" והפיכתו ל"לב". מדין אנו מגיעים לרחמים.

האם נצליח ברחמים ובתחנונים לשנות את הגזירה? האם, למרות היותנו חוטאים, נצליח להתרומם מעט לדרגה גבוהה יותר? האם נצליח הפעם, במידת הרחמים, לשנות את גזר הדין שנחתם בראש השנה?

כל זה תלוי בנו ובתפילותינו.

והערה קטנה לעניין פספוס ההזדמנות:

"בכה רבי ואמר: יש קונה עולמו בשעה אחת". אנו מורגלים בחיינו לפספוס הזדמנויות: האוטובוס האחרון שפספסנו וגרם לנו לשרשרת איחורים ולנזק גדול, השיעור האחרון שלא הגענו אליו ובזה פספסנו את המבחן הגורלי ועוד.

האם נצליח הפעם לא לפספס את ההזדמנות? האם יירדת ה' לעולם בימים גורליים אלה תהיה משמעותית עבורנו, או שמא הציניות שלנו תנצח ונראה את ההזדמנות כעוד כמה ימים חסרי משמעות?

גם זה תלוי בנו ובתפילותינו.

אני מציע הפעם, לא רק להתפלל - אלא גם להתפלל על התפילה. שהפעם, לפחות הפעם, לא נפספס את ההזדמנות הנפלאה הזו.

כן יהי רצון.

ראש השנה - לעומק

האם אנו שומעים את השופרכ קולות ותקשורת

שמואל אדלמן

אחד האירועים המכוננים של חקר התקשורת הוא תסכית רדיו בדיוני ששודר לפני 69 שנים בארה"ב, שהחל כדיווח חדשותי על חייזרים עוינים שהגיעו ממאדים. התוצאה הייתה עשרות אלפי אזרחים שסברו שמדובר באירוע אמתי ונמלטו בבהלה מבתיהם.

חוקרי תקשורת מיהרו לציין את גודל השפעתה המסוכנת של התקשורת והשוו את השפעתה לכוחה של פצצת האטום. ואולם, מחקרים מאוחרים יותר איינו כי השפעתו של מסר מורכבת יותר ותלויה לא רק במסר עצמו אלא גם בעולם הפנימי של מקבל המסר. הם הצביעו על העובדה כי אותם אזרחים שלא נמלטו מהבית באירוע הנ"ל הבינו על סמך ניסיונם ושיקול דעתם שכנראה מדובר במתיחה כלשהי. ההשפעה של מסר אפוא היא תוצאה משולבת של עצמת המסר וכל עולמו של מקבל המסר. מסר זהה יכול לגרום להתרגשות אצל אחד הילדים מעט מבוהל לדרגה גבוהה יותר, אחר יחפש אחר מחבוא, אחר יתחבא מתחת לשולחן, אחר יתקשר לאמו ולאביו ויבקש מהם לבוא לאסוף אותו מהבית, אחר יתקשר לחבר

שניים אוחזים

חרד"לים, לייטים, ניאו, אולטרה וכל החבר'ה - אתם רואים את התמונה הזאת? הרב יובל שרלו והרב שמואל אליהו, שמייצגים לכאורה את שני הצדדים של הוויכוח העמוק בציונות הדתית שהלך והתחדד בשנה האחרונה - ישבו ביחד (תודה למכון פוע"ה על האכסניה) ■ הם לא טשטשו עמדות, אמרו דברים ברורים, לא היו שם צעקות או סנסציות - והם בהחלט נהגו כבוד זה בזה ■ אחרי שנת בירור לא פשוטה בציונות הדתית, ולקראת השנה שבפתח אפשר לסכם: המחלוקת קיימת והיא אפילו נוקבת, אבל עם כמות נדיבה של "לשם שמים", קצת נימוס והרבה סבלנות - היא תביא רק ברכה לעולם ■ אולי כבר בשנה הקרובה

ארנון סגל

פעם הכל היה פשוט. בכל בתי הכנסת הדתיים־לאומיים עמדו באמירת התפילה לשלום המדינה, בכולם התפללו בלב שלם למען חיילי צה"ל, כולם למדו פחות או יותר באותה דרך לימוד, וכולם עשו זאת באותן ישיבות מעטות שהיו לציבור הזה באותה עת. באדיקות לא פחותה, שמרו כולם גם על הסמלים שהמדינה החילונית קבעה כמייצגים אותה. אז מה קרה פתאום? בתדירות קבועה בשנים האחרונות נגעצ חרב בלב בית המדרש הקטן והוותיק שלנו, ומשסיע אותו לקרעי קרעים. בכל פעם מסיער אותנו נושא אחר שעומד על הפרק. הוויכוחים על לימוד תנ"ך בגובה העיניים ואחר כך על שיטת 'רבדים', פינו את מקומם לטובת (או לרעת) מחלוקת סירוב הפקודה בהתנתקות. בתשס"ט כבשה את הבמה הניאו־דפורמה: הוויכוח על גובה המחיצה בין עזרת הנשים לעזרת הגברים בבית הכנסת והתחדיישנות מתי מותר לקפל אותה ולאיתה צורך, הגביהו עוד יותר את המחיצה הבלתי נראית שבין חלקיו השונים של הציבור הדתי־לאומי.

הרב יובל שרלו והרב שמואל אליהו, שניהם בני הציונות הדתית, גדלו בה בשני נתיבים שכבר מתחילת הדרך הלכו והתרחקו זה מזה. הרב שרלו, יליד 1957, למד ב'נתיב מאיר', ואילו הרב שמואל אליהו (המבוגר ממנו בשנה) למד בישיבה לצעירים של מרכז הרב. הרב שרלו המשיך ל'הסדר' בישיבת הר עציון, ובצבא שירת כקצין והגיע עד לדרגת רב־סרן, ולעומתו הרב אליהו המשיך אם מסלולו ב'מרכז', ואף זכה למוד שם מפי הרב צבי יהודה קוק. אמנם גם הרב שרלו מעיד על עצמו שמורו הרוחני הוא הראי"ה קוק, אבל לצדו, הוא מוסיף, עם גם אחרים, כדוגמת הרב שלוביצ'יק. הרב שרלו כיהן כרב הקיבוץ טירת צבי, ובאחת־עשרה השנים האחרונות עומד בראש ישיבת ההסדר בפתח תקווה. הרב שמואל אליהו הוא רבה של צפת וחבר מועצת הרבנות הראשית. גם על ציר הממלכתיות נעו שני הרבנים בכיוונים מנוגדים: הרב שרלו מתנגד בחריפות לכל סטייה מהקו הממלכתי, בעוד שהרב אליהו אינו מתיישר אליו באופן גורף.

אבל, באופן מפתיע, גם נקודות ההשקה ביניהם רבות. שניהם מתעסקים במה שמכונה "קירוב רחוקים", כל אחד בדרכו. הרב שרלו הוא ממקימי עמותת 'צוהר' שפועלת לגישור בין העולם הדתי והחילוני, ודיבוריו בעיקר בזכות עריכת חופות בתנתבדות לזוגות חילוניים. הרב שמואל, בנו של הרב מרדכי אליהו, מרכז פעילות של כמה עמותות עשוקות בהחזרה בתשובה. שניהם גם משתמשים רבות באמצעי המדיה לצורך הפצת תורה. הרב שרלו הוא מבין הראשונים שפרסמו תשובות באינטרנט, ומהרבנים הנשאלים ביותר במדיה הזו. באתר "מורשת" מוצגת למעלה מ־25,000 תשובות שלו. הוא גם מרואיין פופולארי בתקשורת הכללית, פעמים רבות כנציג המגזר. גם הרב אליהו נוהג לענות על שאלות באינטרנט באתרו "מוריה".

ערב יום הדין, כבלות שנת מחלוקת רקללתה, ראינו בעיניינו את שניהם יושבים זה לצד זה. נוהגים זה בזה כבוד רב (תרתי משמע), ומבררים את המחלוקות ביניהם בעדינות מרבית. וכדברי הסיכום של הרב שמואל לראיון הזה: "אני לא מסתיר שיש לי ביקורת על הרב שרלו, בכמה דברים אני חושב שהוא טועה וחבל שכך, אבל אני בהחלט מקפיד לכנותו 'הרב'. אינני מבין – האם העובדה שיהודי חולק על חבר אינה דוחה שלילי?". ממש לא. הלוואי וירבו מפגשי בירור כאלה בקרב דוגלוני.

חכמים היזהרו בשתיקתכם

מהי הנקודה שלאורה צריך היום לחנך את הדור?

הרב אליהו: "צריך לגרום לדור להכיר בכוחותיו, ביכולותיו ובתפקידו כלפי עצמו וכלפי העולם. שיהודי יבין מה פירוש להיות יהודי. שיביא ברכה לעצמו, לעם ישראל ולעולם. הצורך הזה הוא ביותר אמונה וביותר אהבה, גם בינינו וגם כלפי הקב"ה. להרגיש אותו, לא רק לדבר עליו ולכתוב עליו. לשמוח בו, לחיות אותו".

הרב שרלו: "מאוד מפריע לי. שנתי נדדדה בגלל אנשים שמנצלים את העמדות ההלכתיות המורכבות שלי. מצד שני אני יכול לשאול הפוך את הרב המחמיר: לא מפריע לך שבגללך אנשים הפסיקו לשמור תורה, כי אמרו שההלכה הזו היא לא אנושית?"

הכל חוץ מ'צא'

הרב אליהו: "ברור שגם בימות המשיח לא יהיו רחובות נפרדים לנשים ולגברים. לא זו הנקודה. הרי כל רב נותן היתרים לנשים למנוע הריון באופן פרטני, אבל השאלה היא מהו הדשד הציבורי. "קולך" הפיינקו לגיטימציה למניעת הריון. השאלה היא אם אנחנו רוצים משפחות גדולות, או שמים על השולחן את ההיתרים. מהניסיון שלי, חוזר בתשובה נכסף ליהדות ברורה. חדרית בדרך כלל".

הרב שרלו: "אני לא חושב שזה נכון עובדתית. שי תנועה גדולה של בעלי תשובה שחזרו לציונות הדתית. התופעה הזו לא נמדדת אבל היא אסטרונומית. אני נפגש אתם מפגש יומיומי. אפילו חילונים שדרך הצבא התקרבו למחצה לשליש ולרביע. אני רואה בחרדיות בעיות: שלא בצדק, לצערי, אנו מזוהים רק עם המאבק הזה, על אף שאנו עושים יותר מכל קבוצה אחרת בכל שטחי החיים. זה ממש לשון הרע לומר על הציונות הדתית שלא מעניינים אותה עניינים אחרים, אבל מה לעשות שכך זה נתפס. ובנוסף – עדיין לא הצענו פתרון טוב יותר לבעיה הערבית. אנחנו טובים בלומר מה לא לעשות. תמיד בעמדת מגננה".

רב בשמואל אין אנשים שמספקים תשובות?

"גם לשמאל אין תשובות. נכון, גם לי אין פתרון, אבל קשה לי להיות שותף נלהב לתנועה שכל מגמתה התנגדות, והיא רק אומרת מה לא לעשות. ייתכן שבשל כך זה נראה כרפיון. הדבר שהוא באמת מרכז עניייני הוא דמותה המוסרית של הלכלו (עניייני הצניעות שהרב שרלו דן בהם). עצם הדיון בהם הוא בעיניהם מוקבה מחמת מיאוס. הדברים שהרב שרלו אמר מדיפים ריח לא בריא, כי הם יוצרים נתק.

חכמים הרי אסרו פעמים רבות גם דברים מותרים, רק על מנת שלא יקראו להם "בי דינא שריא" (=בית דין מתירני). הם הבינו שמלבד ההלכה יש גם מסר ציבורי ואווירה, ולא רצו שתיווצר אווירה שהכל מותר. בפסקי ההלכה של הרב שרלו צריך לדון בבית המדרש, אבל כאן זה לא המקום. אפשר למצוא היתרים לעניינים רבים, אבל השאלה היא מה המגמה. למשל בעניין חברה מעורבת – כל רב מבין שיש מקומות שזה הכרחי, וכל רב מבין שלכתחילה זה לא טוב. השאלה היא האם מנסים למשוך את הציבור כלפי מעלה. כשהציבור נמשך קדימה, ממילא הוא מתרענן, מתחדש ומתמלא אנרגיה וחיות".

הרב שרלו: "אני רוצה להבהיר: אני מאמין באמונה שלמה שאפילו כשהמשיח יבוא החברה תהיה צנועה־מעורבת. בעיניי זה לכתחילה. אני בהחלט מזדהה עם האמירה שצריך למשוך את הציבור כלפי מעלה, רק שלעתים מרוב משיכה כלפי מעלה, רבים רבים נותרים מאחור. השאיפה להזהר אם כל הישיבות ל"ישיבות קטנות" (ללא לימודי חול) היא שלילית בעיניי. כי אני מאמין ששילוב תורה ועבודה הוא "לכתחילה". אבל אפילו לשיטת מי שרואה אידיאל בישיבה קטנה, המשיכה למעלה לא תועיל: ככל שתמשכו יותר למעלה, יותר ויותר יישארו בחוץ. הרי אף שרוב הרבנים הדתיים־לאומיים אוסרים להכניס טלוויזיה הביתה, ל־95% מהציבור הדתי־לאומי יש טלוויזיה. על אף ש־95% מרבנינו מורים לא ללמוד מדעי הרוח באקדמיה – 95% לומדים שם, ואותו היחס בם בעניין החיים בחברה מעורבת".

הרב אליהו: "לדעתי אחרי כל אלה – רוב הציבור מחפש את הרומומות וזלא את הלגיטימציה לבינוניות. בצפת, למשל, יש ציבור שחלקו מגיע להתפלל בשבת ואחר כך רואה טלוויזיה. רוב הנשים שמגיעות לבית כנסת בצפת לא מכסות את ראשן. ובכל זאת, אני לא מכיר מישהו מכל אלה שמציקה לו השאלה אם מותר לאישה לעלות לתורה (סוגיה שהעלה הרב שרלו). זה לא מעיק על רן אחד. הסטת הדיון הציבורי לנקודה הזו – לא תרומם את הציבור. אסור להניחל לם שדר של רפיון, ולתת לגיטימציה למה שלכתחילה אינו על־פי ההלכה".

הרב שרלו: "הציבור לא מחכה לגלגיטימציה מהרבנים".

אבל התחושה שהרב אליהו מקרין כאן, היא שאנחנו שומעים מכיוונו של הרב יותר מדי היתרים.

הרב שרלו: "אני מציע לקרוא את הפסיקה שלי בתחומי דיני ממונות, לשון הרע, הורדת קבצים, דוד שמש בשבת ותחומים רבים אחרים, ולבדוק עובדתית האם התחושה הזו נכונה. כשאני חושב שראוי להחמיר אני מאוד מחמיר. אגב, קצת קשה להגדיר בעניייני בעיניות מהי חומרא ומהי קולא. כשרב מחמיר בחלכות הזרה המשפחה זה מהווה קולא מבחינת הקשר ושלום הבית שבין איש לאשתו – שיקול שמופיע בפוסקים. כשאני מחמיר על רווקה מבוגרת [שלא להרות בהפריה חוץ גופית – אחת מפסיקותיו של הרב שרלו שהביאו לסערה] – אני מקל על כאבה. ה"חפץ חיים" נטל ידיו במעט מים כי חס על כוחותיה של השוואבת.

ואחרי כל אלה אני רוצה לשאול: האם רע להקל? לצד החשיבות לרומם את הציבור, צריך לבדוק האם זה יקרה על ידי הצבת חומרות, או שמא על ידי יצירת תחושה שההלכה מדברת אליו וקרובה אל תפיסת עולמו".

אבל נכון שאנשים שנוטים לפשרה דתית מתחברים יותר לכיון של הרב?

הרב שרלו: "כן, זזה מאוד מכאיב לי. זה חלק מהכישלון שלי. למרות כל האידיאלים של תורה ועבודה, אין שום סיבה שנשים בציונות הדתית לא יתלבשו כמו שצריך, שבבית כנסת לא יתפללו שלוש תפילות ביום, ושלא ילבשו ציצית. העובדה שהציונות הדתית מזוהה יותר מדי עם פשרנות, היא כישלון עם מחיר".

הרב אליהו: "אבל לא מפריע לך שנאשים עושים בך שימוש להקל לעצמם?"

הרב שרלו: "יש לי הערצה, הערכה וקשר עמוק מאוד אל המתנגדים לי. הכאב שלי, ואני חושב שזה כאב הדדי, נובע בעיקר מהרוב הדומם. יש כמות עצומה של אנשים, גם בעולם הרבני וגם בעולם ההנהגה, שיש להם עמדה, אבל שלא כרב שמואל אליהו, אינם מוכנים להתייצב מאחוריה בגלוי, אלא שותקים

"יש תנועה גדולה של בעלי תשובה שחזרו לציונות הדתית. התופעה הזו לא נמדדת אבל היא אסטרונומית. אני נפגש אתם מפגש יומיומי. אפילו חילונים שדרך הצבא התקרבו למחצה לשליש ולרביע. אני רואה בחרדיות כישלון טוטאלי".

הרב אליהו: "אבל בסופו של דבר, כשאדם בא לקבל את החלטה שלו הוא מתפנ גבולות ברורים. כשאדם חוזר בתשובה הוא רוצה לחזור לגמרי, שלם, לא רוצה להרגיש חצי חצי. אי אפשר להתעלם מכך שתנועת ההחזרה בתשובה חרדית בנסיקה, ואצלנו הממדים אחרים. אי לא אומר שהציבור הדתי־לאומי לא עושה מספיק, הוא עושה המון, אבל הדרך היותר משמעותית לקרב אנשים היא לתת להם תורה שלמה".

אבל אם אכן הרב שרלו הוא רב, וישנם עוד רבנים שחושבים כך או בדומה לזה, אז גם דעתם לגיטימית ביהדות.

הרב אליהו: "יש בהלכה מושג של הוצאת תלמיד חכם מבית המדרש. כך עשו לרבי ירמיה כי הוא שבר את הקונבנציוס, וצריך להיזהר מכך. יש שאלות לגיטימיות ויש שלא".

אם כך, השבר בתוכנו עמוק.

הרב אליהו: "לא. אני חושב שזה תמרור ולא שבר. אנחנו עוד לפני שבר".

אבל הרב שרלו טוען שרוב הציבור הוא כזה. עוד לא הוכח שרוב הציבור מסכים עם הרב יהושע שפירא. מי זה שמחליט להוציא מבית המדרש?

הרב אליהו: "לא הייתי רוצה לדון בכך, כי מגמתי היא לחבר ולא לנתק. שלא תהיה חלילה הוצאה מבית המדרש. אבל לגופו של עניין, כלל רבני ישראל, החרדים והדתיים־לאומיים, הם שיכולים להחליט מי בפנים ומי בחוץ".

אבל כיום, לצערנו, אין מוסד כזה.

הרב אליהו: "נכון. על זה אנחנו מתפללים 'השיבה שופטינו'".

ואין מקום להקים מחדש מוסד כזה, דמוי סנהדרין, שעל ידו נוכל להגיע להכרעות משותפות?

הרב אליהו: "בהחלט יש לכך מקום. אפילו חייבים. אבל צריך לשם כך הרבה ענווה וקבלה בנפש. במוסדות הקיימים זה לא הצליח כי גורמים כוחניים השתלטו עליהם".

הרב שרלו, יש כאלו שמזהים בתפיסתך רפיון בנושא המאבק על שלמות הארץ. זה נכון?

הרב שרלו: "ברובה המוחלט של הציונות הדתית יש תמיכה מלאה בהתיישבות בכל חלקי הארץ. מול זה עומדות שתי הנחות יסוד: אי אפשר לשלוט בעם אחר, ואי אפשר לבנות בכל שטחי הארץ. אם אין כוונה לגרש ערבים, אבל אם מדברים על מיעוטים, א

תשש"ם

דרך ארץ

על הנסיגה הכי קשה מארץ ישראל של הציונות־הדתית בתשס"ט

מערכת

זה לא התחיל השנה, למען האמת התהליך הזה החל בחברה הישראלית עוד בשלהי מלחמת ששת הימים. כבר אז עלו שאלות אמתיות, שכותרת אחת לכולן – הלנצח נאכל חרב? החברה הישראלית החלה לברר מחדש את יחסה לארץ ישראל. כבר אז הרשינו לעצמנו להעלות הרהור שאולי מבחינה טריטוריאלית מדינת ישראל אינה צריכה עוד שטחים לקיומה הבסיסי. יש בהחלט די עבודה לבצה, לבנות ולפתח את הקיים, ומה שהלך והוגדר עם השנים כבעיה הפלשתינית רק חידד את השאלה – מה לעזאזל יש לנו לחפש שם? סביב התפיסה הזו בנה השמאל הישראלי תפיסת עולם שיסודה בשאלות אמתיות – מה אנחנו עושים בשטחים שלכאורה אינם שלנו? למה לעצבן את כל העולם? למה להחזיק עם כבוש תחת שלטוננו?

השאלות הללו טומנות בחובן סוגיה אמתית וחשובה מאוד, שהעסיקה את שיבת ישראל מראשית הציונות – האם אנחנו חוזרים דווקא לארץ ישראל? האם מצוקת הגלות והרדיפות הקיומיות הן הסיבה שבגללה הגענו לכאן, או שהמצוקות הללו מהוות רק זרז היסטורי, מעין בעיטה של דחיפה לקפוץ לים המפחיד של המפעל הציוני. או במילים קונקריטיות יותר – האם ארץ ישראל היא "קניין חיצוני לאומה" או שמא הארץ הזאת היא "חטיבה עצמותית קשורה בקשר חיים עם האומה" (אורות, ארץ ישראל א).

גם אם אדמתי בוערת

האינסטינקט הישראלי הוא ידיעה שיש בינינו לבין הארץ הזאת קשר עמוק יותר מאשר לאיזה מקלט מדיני, אבל אינסטינקט כידוע אינו מספיק. ובכל רגע אל חולשה, כשצריך להביא לידי ביטוי הקשר שלנו לארץ הזו אינו רק תועלתני, ביטחוני או כלכלי – קל מאוד לתפיסות השמאל לשבת על החולשות הללו.

אם כל זה אנחנו יודעים פחות או יותר – אבל עם השנים, בעודנו מרוכזים בציבור הישראלי ובאיך מסביר לו שאסור לוותר על שטחים בארץ ישראל, לא שמנו לב כיצד שאלות השמאל נגסו בם במחוזותינו.

וכאן אנחנו מגיעים לנימת סיכום השנה – גם אם ההתלך החל כנראה עוד קודם – נראה שאפשר לסמן את שנת תשס"ט כשנה שבה ניכרה פריצת הדרך המשמעותית ביותר של רוח השמאל אל תוך הציונות הדתית. לא להיבהל – אין כאן טענה שהציונות הדתית ערקה למחוזות השמאל, אבל כן קיימת השפעה חזקה מאוד מאידיאולוגיית השמאל.

בעוד דעות מחוזות ציוניים דתיים תוכלו לשמוע שאת ערך ארץ ישראל, עם כל הכבוד הרב אליה, עלינו לפחות לעת־עתה לגנוז ולהצניע מעט מעיני הציבור. בבחירות האחרונות הנושא הזה עמד בלב הקמפיינים השונים.

אפילו בהתעסקות בנושא הגירוש, אפשר לראות שמה שנותר מהמאבק האידיאולוגי־ארץ־ישראלי החריף שהיה כאן לפני ארבע שנים, הוא כמעט רק הסוגיה החברתית. לפתע, האקט הכי אנטי־ארץ־ישראלי הפך להיות לא יותר מאשר עוול חברתי־מוסרי כלפי המתיישבים.

לכאורה, תאמרו, שקיפול דגל הערך ארץ ישראל הוא צעד טקטי בלבד, ושחלילה לנו מלומר שאנחנו כבר לא מאמינים בארץ ישראל כערך, אלא שמקומו צריך להיות קצת מאחורי הקלעים. הציבור הישראלי, כך יאמרו מחזיקי השיטה, צוצק שכך עלינו לעשות – להפסיק לעסוק כל היום בארץ ישראל. אלא שבחינה מדוקדקת תראה שכל עצות השיווק הללו שניתנו חינם לאנשי הציונות הדתית, הגיעו אלינו היישר מאנשי שמאל, שרצו לפתע בטובתנו – "מדוע אתם נוטשים את העם, וכל היום עוסקים אך ורק בארץ ישראל, נמאס כבר לשמוע אתכם מדברים רק על ארץ ישראל, זה לא מעניין אף אחד", הם מפצירים בנו. הכל כמובן תוך התעלמות מוחלטת מכך שהעם הביע לפני חודשים ספורים בלבד את נטיותיו הימניות, שעדיין במדינתנו מאופיינות ביחס

> תדיים־לאומיים שימשכו ידם מהקשר המיוחד שלהם לארץ ישראל, ייבלעו בתוך המבוכה הישראלית בלי יכולת להטביע באמת את חותמם הישראלי־אלוקי־דתי־לאומי. 'החברתיים' ייהפכו עד מהרה לעוד סעד אלטרנטיבית. גרעין תורני שיתנער מאחיו ביהודה ובשומרון, יהיה לא יותר מגב מנהלתי־אדמיניסטרטיבי למוסדות הסעד של מדינת ישראל

חיובי לערך ארץ ישראל. הציונות הדתית בוחרת גם היא להתעלם מהמציאות הזאת, מרצון העם, ותחת צאת לחיישמע לעצות אחיתופל של השמאל: קפלו את דגל ארץ ישראל. קפלו אותו כבר... וכך אנחנו ממשיכים לרקוד לצלילי החליל השמאלני, שמרחיק אותנו באלגנטיות מהערך שבשמו אנחנו יודעים לדבר כיט טוב – ארץ ישראל.

אז למה בכל זאת?

השמאל יודע היטב שמאחורי כל הסוגיות החברתיות והחינוכיות והלאומיות, שאלת ארץ ישראל היא שאלה מהותית. הקשר למחוזות ארץ שכרגע אינם מועילים ואינם נוחים לנו, מסמן באופן הכי ברור את מהות קיומנו כאן. הקשר לארץ ישראל ועומקו מעיד באופן הכי ברור על מקומם החינוכי־חברתי המדויק של מדינת ישראל ועם ישראל.

אין זה מקרה שסוגיית הארץ מסרבת לרדת מסדר היום הישראלי כל תחום. לא הציונות הדתית שמה אותו שם, מי שהציג אותו שם הוא העולם כולו, החברה הישראלית בכללה וגם השמאל, או במילים אחרות – המציאות האלוקית. היא היא שאמרה זאת שוב ושוב: אתם חייבים לעסוק בשאלה הזו.

גם מצג השווא האבסורדי, כאילו את אנשי ארץ ישראל לא מעניינים חינוך וחברה, הוא עיוות שלא יאמן. המתיישבים המסמנים את חוד החנית של העוסקים במלאכת יישוב ארץ ישראל בחלקיה המיותמים, הוציאו מתוכם אנשים חדורים ברוחות חינוכיות שאת רשומן מרגישים תלמידים רבים ברחבי ישראל, הגרעינים התורניים העוסקים בבעיות חברתיות נולדו כמעט כולם מאנשי התיישבות. תשקיעו בהתנחלויות – תקבלו תוצאות בערי הפיתוח.

> אנשי הציונות הדתית הפועלים בערים הם שליחי אנשי ההתיישבות, ואנשי ההתיישבות הם שליחי העם כולו. לאף אחד אין זכות קיום ללא חברו.

וגם ההתנתקות, חשוב להזכיר לעצמנו בימי חשבון הנפש, לא הגיעה בגלל ש"לא התנחלנו בלבבות". זה גם לא הכיבוש, לא השטחים – מישהו רצה לתת מכה ניצחת למופת ההתיישבות שאמר שאפשר אחרת – אפשר לחיות חיים חברתיים, חינוכיים, כלכליים, מחוברים למציאות – ואת הכל לעשות מתוך חיבור לקודש. את המופת הזה חייבים היו לנפץ. ואם כבר רוצים להשתמש בהתנתקות כדוגמה – הרי שיותר מהכל היא מהווה דוגמה ניצחת להיכן מגיעה מוסריות שמנותקת מהמקור, שמתכחשת לקשר לארץ – המוסריות, החברתיות וכל הדיבורים מתגלים כבלבולי שכל צבועים ומתחסדים.

זהירות מלכוד

חברה וחינוך, אקדמיה, תקשורת – הכל חשוב מאוד. אין כאן שאלה של מה קודם למה. כולנו נדרשים לסוגיות הללו, אבל צריך לומר באופן ברור, ואת זאת גם כל אנשי השמאל המושכים אותנו בכל הכוח מסוגיית ארץ ישראל יודעים: דתיים־לאומיים שימשכו ידם מהקשר המיוחד שלהם לארץ ישראל אל תפיסת "המקלט המדיני" שמתנער מחלקים שאינם נראים קריטיים לקיומה של המדינה, כל אלו ייבלעו בתוך המבוכה הישראלית בלי יכולת להטביע באמת את חותמם הישראלי־אלוקי־דתי־לאומי. 'החברתיים' ייהפכו עד מהרה לעוד לשכת סעד אלטרנטיבית. גרעין תורני שיתנער מאחיו ביהודה ובשומרון, יהיה לא יותר מגב מנהלתי־אדמיניסטרטיבי למוסדות הסעד של מדינת ישראל, ואז סוף סוף השמאל יוכל להיגעג – הדתיים לא יהיו יותר מאשר דתיי־מחמד לא מסוכנים.

רק אם הציונות הדתית תשכיל לעשות את עבודתה החברתית והחינוכית מתוך קשר מהותי לדגל ארץ־ישראל וההתיישבות בכל חלקיה, או אז תורגש ההשפעה הקרטית של פועלה על האנשים שאתם יבואו במגע. המפעל ההתיישבותי, על כל ההתנגדות שהוא מעורר, על אף האליטיסטיות שבה הוא לוקה ושצריך לשפר, על אף ניתוקו הגיאוגרפי מהערים, מהווה בעיני החברה הישראלית מופת. לא סתם הוא מושך אליו אש. קיומו מהווה איום על צביונה של מדינת ישראל כפי שהשמאל רוצה לראותו. עצם קיומו הוא מפעל התשובה הכי גדול.

ברור גם שאם לא ישכילו אנשי ארץ ישראל להבין את הצורך בקשר לעם, את הצורך בהסברה, בחינוך, באחריות גם לשאר התחומים, הם יביאו חלילה למותו של מפעלם. הכל צריך להיעשות בעמיתיות, בהסברת פנים, בסבלנות. העם הזה בשל לשמוע על הקשר העמוק שלו לארץ, הוא מכיר היטב את הקשר הזה, הוא רק צריך תזכורות, במיוחד בעידן של רוחות שמאל בעצמות גבוהות כל־כך.

שנת תש"ע צריכה להיות מסומנת כשנת תשובה. תשובה ציונית דתית בתחום ארץ ישראל. הציונות הדתית חייבת לנטרל את הבלימה שלה, לצאת מהתדרמה שמנסים להוביל אותה אליה כל הרוצים בגוייעתה. כן להתיישבות, כן למאחזים, כן לחומש, וממילא – כן לחינוך ולחברה. זו המשמעות היחידה לקיומנו כאן. ההתקוטטות האידיאולוגית בין השיטות מיותרת ונובעת אך ורק מחוסר בירור אמתי – אנשי הציונות הדתית הפועלים בערים הם שליחי אנשי ההתיישבות, ואנשי ההתיישבות הם שליחי העם כולו. לאף אחד אין זכות קיום ללא חברו.

במיוחד אנחנו, צעירי הציונות הדתית, אל לנו לתת לעייפות לחדור לעצמות. אל תשאירו שם לבד את אנשי חומש ואת אנשי המאחזים, חבקו אותם, הגיעו לחזק אותם, שָנו לידם בשק"שים. דברו עם חבריכם על הארץ, הזכירו להם שיש לו ולהם ולכולנו קשר עמוק הרבה יותר לארץ הלא פשוטה הזו. זו הארץ שעיני ה' תמיד בה, מראשית שנה ועד אחרית. דברו ציונות־דתית. שננו שוב ושוב שהסוד הגדול הוא הקשר לארץ הזו, המקודשת מכל הארצות. אל תעמעמו אותו – היו גאים בו.

הכל דבש

בהערת סולם שנה

אז הייתה לנו שנה טובה? נכון שתמיד הטוב גדול הרבה יותר מהרע, אלא שבכל שיש יותר טוב, הולך ומתבלט עוד רע שצריך להסיר. אז סך הכל - הכל דבש. אבל מי שחושב שזה אומר שהשנה לא מצפה לנו עבודה קשה להסיר עוד קצת שחור מעלינו - יתאכזב □ כמה מחשבות תשובה ציבוריות לסיכום השנה

ניאו־חרד"לייב ריבוי הזרמים בציבור הדתי לאומי אינו חידוש של תשס"ט, אבל מה שכן אפשר לומר על השנה הזו הוא שאיכשהו התקבצו לתוכה מספר צמתים שדאגו לנסות ולחדד את הגוונים שבזמנים כתיקונם דומה שמצליחים בסך הכל לחיות לא רע כל־כך זה ליד זה.

הצומת הבולט מכולם היה בבחירות. תוך הימנעות מלהטיל אשמה בסוף השנה על מי מוטלת האחריות על המחדל הנוראי הזה, חשוב מאוד להביט לאחור ולהזכיר כמה יצאנו קטנים מכל הסיפור: שתי מפלגות מותשות, רדומות למדי. 7 מנדטים. חילול ה' לא קטן. אבל זה לא מפריע לשני האגפים להשמיע קולות בטוחים ומנוסחים היטב שעדיין משוכנעים בצדקת דרכם – 'אם היינו הולכים ביחד היה רק גרוע יותר', הם מסבירים. מי שמקשיב היטב יוכל להסיק ששינוי גדול במדיניות הדתית הכושלת לא יתרחש כנראה בידי בשר ודם גם בבחירות הבאות.

המחלוקת אכן מהותית ואמתית, ואפילו – בחלק מהמקרים – לשם־שמים; אך היא בשום פנים ואופן אינה קריטית. חשוב ללבן ולבדוק היכן ההשלכות המעשיות של המחלוקת, ודאי כשמדובר בשדה הפוליטי, אך אוי לו לליבון מחסוג הזה שגורם לגט כריתות.

אכן אם חשבנו שתמשנה הציונית־דתית סדורה וברורה, אם חשבנו שסוגיית החיבור בין הקודש לחול הפסיקה לעורר שאלות, אם רצינו לחשוב שאידיאל השילוב בין תורה ועבודה ברור לכולם, ושהיחס למדינת ישראל אינו מורכב – באה תשס"ט והזכירה לנו לנו: אנחנו עוד לא מבודרים. נצטט כאן את הרב אליעזר מלמד משיחה לא ציבורית שהייתה לנו אתו. הרב מלמד אינו חשוד באמירות שתכליתן לעמעם מחלוקות ולהשכין שלום מלאכותי. ולכן היה חזק לשמוע ממנו אמירה פשוטה ומדויקת (כדרכו): "המחלוקות בציבור הדתי לאומי אינן מקוטבות כפי שנראה, אלא שעלינו לעשות עבודה רבה בזיקוק הדעות. כל עוד הדעות אינן מבוררות ומכוונות, הן מעוררות מחלוקות. כשהדברים מזוקקים ניכר שהם כוללים את הצדדים השונים, וממילא אין לכל צד צורך להיאבק על צדקתו".

עבר מספיק זמן מאז ניסיונות האיחוד המבישים – לא ברור כיצד עד לרגע זה עוד לא הגיעה לציבור היזמה המחודשת לפתוח הכל מחדש ולהתחיל שוב בתהליך איחוד חסר פשרות. למה אנחנו בדיוק מחכים – לעוד איזו מערכת בחירות שתיפוג עלינו לא מוכנים?

הרשו לנו לנחש שאין עתיד לפילוג הזה. ישועה גדולה לא תצמח לנו ולבני בריתנו הנואשים מאף אחת משתי המפלגות הנחמדות. מאסנו ברסיסי מפלגות שעיקר תכליתן מחאה. שלהי שנת הבחירות הזו הם בדיוק הזמן לומר: מעולם לא ניסינו באמת דרך פוליטית אחרת מלבד מחאה. מעולם לא נתנו אמון בציבור שלנו שיידע לבחור מנהיג ראוי, וחופש אמתי לבחור

המשך בעמוד הבא >

המשך הכל דבש >

את נציגיו. אם לא התייאשנו מהאפשרות שעד סוף האלף הנוכחי נגיע להנהגת המדינה, זה הזמן להתחיל לחשוב ברצינות איך עושים זאת. והצעד הראשון, אותו אנחנו יכולים כבר ללמוד על דרך השלילה: לא עושים זאת על ידי התפלגות, גם לא על ידי מועצה ציבורית.

בחירות הימין עלה. התקשורת ניסתה לעמעם בלי הרף את התוצאה הזו, אבל המציאות טפחה על פניה. אי אפשר שלא לציין את מזעורה של מפלגת 'מרצ'. זו אמירה חשובה מאוד של העם. אבל מהצד השני חשוב לשים לב שאידיאולוגיית השמאל בכללה עברה כולה מהשמאל למרכז. אמירות כמו מדינה פלשתינית ופשרות טריטוריאליות, שהיו בעבר נחלת הצד השמאלי של המפה הפוליטית, עברו להיות נחלתו של המרכז. אסור להשתכר מניצחון הימין ולהתעלם מתופעת הנטייה שמאלה של המפה הפוליטית בכללותה. לא בטוח איזו מהמגמות עדיפה.

הסברה לשם החזרת המפה הפוליטית למקומה בכל שנה חוזר חשבון הנפש הציוני־דתי בנושא ההסברה, גם השנה לא נראה שאפשר לחסוך אותו מאתנו. כדי להסביר צריכים להיות חדורים בתודעת הסברה עמוקה וארוכת טווח. ההסברה צריכה לעסוק בעיקר בכל אותם מושגים שנכנסו בדלת האחורית לקונצנזוס הישראלי: הדיבור נגד האפשרות של מדינה פלסטינית חייב להיות ברור הרבה יותר, יש לחזור עליו בכל הזדמנות ולשנן באוזני הציבור שמדובר במציאות שסותרת את המשנה הציונית. צריך להחדיר שוב ושוב את המושג ארץ ישראל במובנו המופשט, צריך להזכיר לאנשים שוב ושוב שמדינת ישראל קשורה בקשר הדוק למושג ארץ ישראל, הדברים הבסיסיים הללו התערערו בחברה הישראלית. אם הציבור הישראלי ישמע שוב ושוב את אנשי הציבור מדברים במושגים של 'ארץ' ושל 'ציונות' ושל 'יהדות' ומכניסים את מציאותו של הא־ל לתוך חשיח הציבורי, הציבור לאט לאט יידרש אליהם, הוא ילמד להשתמש במושגים הללו. אסור לנו להיגרר לשפה שהשמאל מנסה להשתית כאן בהצלחה רבה במשך שנים ארוכות, אלא עלינו להשתמש בשפה שבה התחנכנו, שאותה למדנו.

אם נצליח לשנות את השיח באומץ – בהתחלה לא יבינו, אבל לאט לאט יתרגלו.

הייתה לנו שנת בצורת – רק תפילה אשא, או אֵ־לי אֵ־לי, שעב הענן יעבור עליי, וימטיר גשמים על משעוליי... ובחייאת אנשים – תחסכו מים.

עופרת יצוקה הייתה עבודה צבאית נהדרת, חי"ל משובח ואמיץ, שיפור ניכר ממלחמת לבנון, אבל עם פנישים יש לנו עדיין בעיה חמורה מאוד, שלעתים פשוט הורסת את כל מה שהושג ואפילו מדרדרת אותנו יותר. להתחלה כזו יכול היה להיות סיום טוב הרבה יותר.

גלעד שליט עדיין לא הגיע. חלק מחשבון הנפש של ימי תשס"ט האחרונים שייך לערך הקודם – איך סיימנו את עופרת יצוקה בלעדינו. ושוב, כמו פעמים רבות בשנים האחרונות, יש בפה טעם של בגידה. בתפילות ראש השנה, וגם ב"שמע קולנו" ביום־יום – אל תשכחו אותו.

רבנים גם השנה, במחילה מכבודכם, מי אנחנו שנאמר משהו לכפיים (וונכון שחלקכם ניסה וזה לא ממש הלך), אנא הניחו מעט לכל עיסוקיכם הרבים והחשובים, ותזמנו שוב ושוב מפגשים בינינו. אנא הגיעו פתוחים לדעת שאין לנו דרך אחרת מלבד ללכת יחד. אל תתפשרו את המצב שאתם אלה שכל שנותר להם הוא להטביע את החותמת על מה שכבר נקבע. הובילו אתם! מדהים לגלות כמה נדרש ובסיסי קיום של גוף רבני רחב (סנהדרין אם תרצו) וכמה המציאות הזו מסרבת לקרות, לצערנו. בידכם הדבר. ההסברים למה זה לא קורה טובים רק למפרע, אבל הם לא משנים את העובדה שמלכתחילה המצב הזה מעוות.

ארה"ב אובמה עלה. טוב ליהודים הוא לא, אבל בעצם למה הוא צריך להיות כזה טוב ליהודים? נצטט כאן כמה עובדות היסטוריות מתוך אחד ממאמריו הרבים והחשובים של עמוס אטינגר – יועץ לענייני ארה"ב, בעבר כיהן כציר בדרגת שגריר לענייני הקונגרס בשגרירות ישראל בוושינגטון:

"ב־1950 לחץ הממשל האמריקני לא לבנות במערב ירושלים – בן גוריון בנה.

ב־1967 לחץ הממשל לא לספח את מזרח ירושלים – אשכול סיפח ובנה את רמת אשכול.

ב־1970 לחצה ארה"ב להעביר חלקים מירושלים לשלטון בינלאומי – גולדה בנתה את גילה, רמות ונווה יעקב. הממשל לחץ, ישראל בנתה, ירושלים התרחבה וישראל זכתה להערכה".

עוד מאותו מאמר: "תמיכה מוצקה של הציבור והקונגרס האמריקניים בישראל. סקר דעת קהל "ראסמוסן" מ־10.8.09 מתעד 70% אהדה. סקר "גאלופ" מ־3.3.09 מדרג את ישראל כבעלת־הברית ה־4 בחשיבותה של ארה"ב. 71 סנטורים חתמו על מכתב הקורא לאובמה לא לחתוך על ישראל אלא על הערבים".

ועוד קצת על איומי הסיוע לישראל: "ב־1991 ביקשה ישראל סיוע חירום מארה"ב, בוש/בייקר סירבו, הקונגרס הסכים וישראל קיבלה 650 מיליון דולר ומטוסים, טנקים ונגמ"שים בשווי 700 מיליון דולר. ב־1990 רצו בוש/בייקר לקצץ 5% מסיוע החוץ, הקונגרס התנגד, הקיצוץ בוטל. הקונגרס והממשל האמריקניים נפרדים זה מזה ושקולים בעצמתם. הקונגרס מהווה מבצר אחדה שיטתי מ־1948".

ולגבי האהדה כלפי הנשיא הנבחר: "אובמה הפך מ"נשיא סוחף" ל"נשיא מעיק" על המחוקקים הדמוקרטים, מ־65% אחוזי תמיכה ציבורית בינואר ל־48% בספטמבר – הצניחה החדה ביותר בעשרות השנים האחרונות (להוציא את השיא פורד)".

אבל האמת שממש לא צריך את כל שורת הנתונים הזאת כדי להזכיר בצורה הכי פשוטה, והשנה עוד יותר מתמיד – מותר לראש ממשלת ישראל לשלוט במדינתו ולקבל את הכרעותיו על מדינתו. יש שריר כזה שמזיז את הראש שמאלה וימינה, והוא מהווה סימן אוניברסאלי למילה "לא". כך שאפילו אנגלית לא צריך לדעת. השריר הזה, עושה רושם, קצת התנון אצלנו. לקראת השנה החדשה, טוב יעשה ראש ממשלת ישראל אם יחזיר בתשובה את השריר הזה. איך אמרה פעם הפרסומת? פשוט תגידו לא.

ניפגש כאן בשנה הבאה, עם עוד טוב שבעזרת ה' נצליח לגלות, וממילא עוד קצת רע שצריך להסיר. ותהיה לנו שנה נהדרת.

בס"ד

הפקה מוסיקלית: אסף אמדורסקי

אסף אמדורסקי: קלידים וקולות | עמית יצחק: גיטרה | רן שמעוני: תופים | ניצן חן ראבל: כינור | נחמן הלבין: גיטרה בס
הפקה: מאיה פוגל | יזמות ויעוץ: מיקי פלד | ניהול אמנותי: מיכל רנד | מנהל הצגה: דניאל רנד
הגברה ותאורה: אקשטיין | יח"צ: צ'טרה ישראלי-עזריה 03-6482010 | להזמנת קבוצות/הופעות: 054-2040905

קיסריה "אמפי הגן הלאומי"
יום ראשון 4.10.09 (חול המועד סוכות), שעה 20:30
כרט': "קסטל" *8965, www.TKTS.co.il, 03-6045000
מבצע כוכבים בישראכרט ₪80 הנחה תמורת כוכבים
>>נותר מספר מצומצם של כרטיסים<<

בס"ד

מגזין חודשי לנוער

פרשת בראשית - גליון מיוחד

מערכת, עריכה, הפקה ועימוד: אלי בן-דוד

מאמרים, כתבות, ראיונות ומדורים:

אלי בן-דוד, אבי בן-דוד, אבי בן-דוד, אבי בן-דוד, אבי בן-דוד

**אב

סבא שלו היה רב

רגע לפני גיל 40 קובי אוז חוזר לסבא נסים ז"ל, שממנו ברח כשהיה בן שלוש עשרה ■ הוא לומד תורה, מתקן מידות, מקיים מצוות, ובשעות הפנאי שר ברדיו שיר חדש עם הקלטה מקורית של סבא שלו, שהיה רב, וזה לגמרי רציני לשם שינוי

צילום: פאבל בוטל. תמונת רב מצוה עם רוסבא - עיבוד תמונה: יהודה דרי

זה לא הפך לטרנד העניין הזה של לימוד יהדות?

"זה לא טרנד, זו שיבה, ועכשיו כשאנשים לומדים יותר ויותר – נפתחים דברים חדשים. כשאני נתקל בטקסט של רבי יהודה הלוי, זה מקסים אותי הרבה יותר מטקסט שכתב הראפר הכי מושלם בעולם. אבל אני גם בטוח שאם הוא ישמע את הגרסה שעשיתי לשיר שלו שנקרא 'דידי די' – הוא יחייך. אני גם משוכנע שאם ר' שלמה אבן גבירול ישמע את הגרסאות שעשה ברי סחרוף לשיריו – הוא יהיה מרוצה. אני בטוח שיש משהו שאנחנו רואים שהחבר'ה שהם שומרי מצות לא רואים. בעזרת הראייה האחרת הזו הטקסט קם לתחייה.

ב'עלמא' למדנו תרבות עברית עם תסריטאים, ציירים, פסלים ומוזיקאים, וכל אחד הוא את הסיפור של רבי יוחנן בן זכאי למשל אחרת לגמרי".

אתה לומד יהדות כדי לשמור מצוות, או סתם לומד כי זה מעניין?

"לא, זה לא איזה 'הובי!'" פוסק אוז. "אני רואה את עצמי כיהודי מסורתי. אני מנהל את חיי באופן מסורתי.

ועושה את זה בדרכי, וזה כבול לכללים שאני מקבל על עצמי. חלק מההתנהגות היהדית שמונעת אהבת חינם הוא הרצון לקטלג ע"פ צבעים של כיפות, ולכן אני חושב שהעניין הזה צריך להישאר פרטי בינך לבין קונך, כמו שאמר מאיר אריאל. הדבר היחיד שאני מקפיד עליו הוא שלא יהיה אפשר לקטלג אותי באיזשהו מקום. לכן לא הצטרפתי לאיזו קבוצה ולא עברתי לגור במקום אחר, ואני לבוש כמו שאני לבוש.

אני רק יכול להגיד לך שהחיים שלי שזורים בתכנים יהודיים כל בוקר כל ערב, כל יום, כל שבוע, כל חג.

כל מקום שאני רואה יהודי יש לי על מה לדבר אתו".

ואם יש מצווה שאתה לא אוהב? – אני מנסה בכל זאת לחדור לשק המצוות של קובי.

אוז צוחק מהשאלה – "מה זה מצווה שאני לא אוהב?! אני אוהב את כל המצוות", הוא מצהיר.

נניח שלא בא לך על איזו מצווה – אני משמיץ לצ'ק לו.

"עצם המודעות שלך למצווה, ולא האוטומטיות, זה כבר חצי עבודה. עצם זה שאתה שואל את עצמך 'האם לעשות דבר שהוא אסור?' זה כבר שיחה עם המצווה, זו התפלפלות; איך אני אקיים את המצווה. ואני לא עושה את זה במנחים של "הרב נח" – יש דברים שאני קשוח בהם אפילו יותר מחרדים".

לדוגמא?

"בשבת כל דבר שאני רגיל לעשות ואני יודע שהוא אסור, אני מקפיד לעשות בשינוי ולאט בצורה בלתי רגילה, בהבדל מהותי".

'במבטא תוניסאי'. איך זה משתלב? למה לא להשתכנז סופית?

"אני הגעתי לתל־אביב כדי לשנות את תל־אביב. לתת לה תכנים של בית, של מקום חם יותר. ועשינו את השינוי. היום בת"א אתה יכול למשל לאכול קוסקוס. היום ת"א משפחתית יותר, רוחנית יותר. אם היינו נשארים בשדרות סביר להניח שלא היינו משפיעים על המוזיקה כמו שהשפענו".

אחרי שהשפיע על המוזיקה הישראלית עובר אוז לדבר הבא; להשפיע רוחניות על העיר הגדולה. "הדרך לשנות את העולם עוברת לפעמים במקומות מגניבים", הוא אומר, "כמו שבשנות ה־80 הייתה אפנה של חזרה בתשובה בצורה של הסתגרות באיזה מקום חרדי, היום רואים את החוזרים בתשובה בתל־אביב נשארים בסביבה ורוצים להשפיע מעצמם על הסובבים אותם".

אוז עדיין בעמדת התלמיד, אך בקרוב כבר יתחיל להעביר שיעור באגדות רבי נחמן עם הרב דב זינגר ב"המקום" בתל אביב. "כל האנשים האלה שפותחים מקומות מדרש כאלה כמו 'המקום' ו'עלמא' בת"א, ההשפעה שלהם עצומה על כל הארץ. זה הרבה יותר מלגור באיזו פינה שכוחה בירושלים. לת"א כולם באים בשביל לשנות. ואני כמובן חלק מזה. ביום כיפור לפני שנתיים, אני רואה מדירת הגג שלי במרכז ת"א מלא מלא בני תורה לבושים לבן שהעבירו את התפילה לצומת דרכים, וכל השכונה יצאה לקראתם עם האופניים, עם הכלב; באו להתפלל ביחד.

"אבל אם נחזור לעניין העדתי ולתל־אביב אז אני יכול לומר שישראל לא צריכה לדגול דווקא בדפוס המערבי. אני חושב שהישראלית צריכה להיות עם אלמנטים מזרחי חזק. חס וחלילה, לא לדכא את האשכנזים, אבל לי אין ספק שהבלורית של הצבר שחורה. אחרי הכל אני נגד וגוונות, ואני חושב שכל אחד יכול להביא תבשיל מאוד מיוחד לשולחן".

למה התכוון המשורר

בשירים שלך בטיפקס, התכוונת תמיד למשמעות מסוימת או שלפעמים קצת זרמת?

"אצלי זה נדיר. אני כותב מאוד מאוד מחושב. זה נראה כאילו נשלף מהשרוול, אבל זו עבודה מאוד קשה. שיר אינו חייב להיות בעל משמעות מפורשת. לפעמים היא צריכה להתברר לאט לאט למאזין באופן כזה שאחרי 10־20 השמעות יתחילו לעלות לו כל מיני מחשבות. זה קצת כמו אגדות ומדרשים; יש יותר דרש בשיר. בטיפקס היה לנו מה להגיד – ואם אפשר לסכם את המסר, אפשר לומר שהוא סבב סביב כיבוד הזולת ואי־התנכרות לשני".

במשך שנתיים לא תמימות כתב אוז טור אישי שבועי שהתפרסם ב'מעריב', אלבום הסולו הראשון שלו דיבר בעצבות על פרידה מאשתו, ובאינטרנט הפנה אותי מורנו גוגל לצילומי הדירה שלו.

"אני לא אאשר שזו הדירה שלי", אומר אוז. "זה שאנשים הולכי רכיל ומציצנים זו בעיה שלהם. לצערי העולם שלנו, של האנשים המפורסמים והמוכרים הלך מאוד מאוד למקום של עגל הזהב, למקום של יוהרה.

לצערי בשנים הראשונות של הקריירה שלי הייתי חלק מזה, אבל זהו, אני מחוץ לזה. לא תראה אותי בעולם הסֶלֶבֶּס והריאליטי".

איך זה קרה?

"אני מנסה לקחת על עצמי מידות טובות. לא רוצה להיות בזה יותר. זה מושב לצים! אני מסתכל על אומנים אחרים שיש להם מידות טובות ואני לא רואה אותם שם. נניח אהוד בנאי; לא תראה אותו בכל מיני אירועים. זו דוגמא בשבילי, ואני מקווה להתמיד במידה הטובה הזאת".

גם על הופמבירות בנושא הגרושין שלו הוא מצר: "ראינו עכשיו פסטיבלים של אלבומי גרושין; שאנשים מתגרשים ב'פריים טיים', ויוצאים שירים על זה; אומנים עולצים בשירה תוך כדי שהמשפחה שלהם מתפרקת, והם כמעט מלמיצים לבני ישראל להתגרש, וזה נורא ואיום! האלבום הקודם שלי הוא אלבום פרידה שאומר שנכשלתי ואני מנסה להתמודד, לא ממליץ חלילה להתגרש.

מתייחסים לאומן כבעל השפעה מסוימת על הציבור, האם אתה מרגיש אחריות ציבורית?

"אני בהחלט מרגיש אשם ואחראי להרבה דברים", מתודה אוז. "עכשיו אנחנו בימי תשובה ואני אוכל את עצמי באופן קבוע, למשל על כך שיכול להיות שחלק מההצלחה של טיפקס שהגיעה משדרות גרמה לאנשים למצג שווא, שאם רוצים להצליח בחיים חייבים להיות בעולם המוזיקה. אני ואומנים נוספים יצרנו דור של המון ילדים שרוצים להיות זמרים וכדומה במקום לקדם מידות של עבודה קשה ולימודים".

עכשיו אנחנו בימי תשובה ואני אוכל את עצמי באופן קבוע על כך שיכול להיות שחלק מההצלחה של טיפקס כלהקה שהגיעה משדרות גרמה לאנשים למצג שווא, שאם רוצים להצליח בחיים חייבים להיות בעולם המוזיקה. אני ואומנים נוספים יצרנו דור של המון ילדים שרוצים להיות זמרים וכדומה במקום לקדם מידות של עבודה קשה ולימודים

אתה מתחדט על כל הקטע של טיפקס?

"אני לא מתחדט על טיפקס אלא על זה שהתפארתי מעט, והצגתי את עצמי כסיפור הצלחה. הייתי צריך לדבר פחות".

עוד משהו שאתה מתחדט עליו לקראת ראש השנה?

"חבל לך על הזמן", צוחק אוז, "אתה רוצה רשימה?! בהרבה רגעים בחיי לא הייתה בי מידת הצניעות הנכונה. אני מאוד מקווה שאצליח לסגל לעצמי את מידת הצניעות. בכלל, צריך לזכור ש'מגניב' זה דבר חולף, ולא כולם חושבים שאתה מגניב. אני לא רוצה להתעסק בזה יותר!"

על קו ת"א-שדרות

כתושב שדרות, מהן התחושות אחרי ההתנתקות מחבל עזה וריבוי הקסאמים לכיוון שדרות?

"יוצא לי לבקר בשדרות, חשבתי בזמנו שהממלכה יודעת מה היא עושה, וטעיתי. זה שאנשים חיו במקום מסוים ואיבדו את הכל 'סתם' – אני ממש לא מקבל את זה. אני חושב שהאדמה עצובה מזה. במקום שהאדמה תצמיח פרחים ומלפפונים היא מצמיחה בורות של קסאמים ומחילות... אני חושב שהאדמה בוכה, לגמרי".

על אף שאתה נגד מאחזים.

"אני בעד מאחזים בנגב, במקומות שיפתחו את החקלאות. אני רוצה את האידיאליסטים קרוב אליי, לאו דווקא בתל־אביב, אני רוצה אותם ליד שדרות למשל, וחלקם גם הולכים לשם. אני חושב שצריך לשמור על החוק גם אם הממלכה לפעמים קצת אחבלה".

על קו ת"א-הלסינקי

לפני כשנתיים בחרה להקתו של אוז לייצג את ישראל באירוויזיון. "Push the Button" היה השיר שלהם שגרם לתגובות נזעמות באירופה שפירשה את השיר כמדבר נגד איראן והתחמשות הגרעין שלה.

המשך בעמוד הבא>

ראש השנה - לעומק

למנצח לבני קורח מזמור

הרב חגי לונדין, ר"מ בישיבת ההסדר חיפה

לפני שמיעת קול שופר, המצווה המרכזית של ראש השנה, אנו אומרים שבע פעמים את פרק מ"ז בתהלים, פרק שבו מופיעה תמצית עניינו של ראש השנה:

לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי קֹרַח מִזְמוֹר:

הכינוי "למנצח" מהווה סימן מוסיקלי המופיע פעמים רבות בפרקי תהילים. התוכן של ביטוי זה הוא הניצחון, ולענייננו: הניצחון של בני קרח. קרח ועדתו חלקו על משה ואהרן ועל כן נבלעו באדמה. עם זאת, "בני קורח לא מתו מאחר והרהרו תשובה בלבם" (במדבר רבה, יח). לכן דווקא לבני קרח נאה לומר את מזמור החיים של ראש השנה. עלייתם של בני קרח מן השאול, מרמזת על ניצחון התשובה על המוות.

כָּל הָעַמִּים תִּקְעוּ כָף הָרִיעוּ לֵאלֹהִים בְּקוֹל רִנָּה: כִּי ה' עֶלְיוֹן נוֹרָא מֶלֶךְ גָּדוֹל עַל כָּל הָאָרֶץ:

המציאות כולה עומדת בראש השנה אל מול נשמתה וסופקת כפיים. עומדת חרדה אל מול התגלות המלכות האלוקית בקרבה, אל מול הנשמה הפנימית ההולכת ומעצבת אותה – יום הדין! יחד עם התרועה הגדולה והשמחה העצומה, יש גם מקום לחרדה: כיצד להיות מוכנים אל תוכן החיים האדיר הזה ההולך ומופיע? והנה מגיעה התשובה...

יַדְבֵּר עַמִּים תַּחְתֵּינוּ וּלְאֻמִּים תַּחַת רַגְלֵינוּ:

מהי התקווה של העולם ושל האנושות? כאשר עם ישראל יהיה "עליון על כל גויי הארץ", בעת שבה האומה הישראלית תיתן את התוכן והערך לכל התרבויות כולן – יבוא העולם לתיקונו.

יִבְחַר לָנוּ אֶת נַחֲלָתֵנוּ אֶת גְּאוֹן יַעֲקֹב אֲשֶׁר אָהֵב סֶלָה:

בעת שבה ישוב עם ישראל לנחלתו תופיע המדרגה של "גאון יעקב אשר" – האלוקים – "אהב". "גאון יעקב" זוהי תודעת "אשר בחר בנו מכל העמים", זוהי אהבת ה' אותנו. "סלה" מבטא סימן מוסיקלי, והוא מציין 'נצח', שכן "סלה" אותיות 'סל־ה' – האות ה' היא אות רוחנית ביותר, וה"סל" הוא הכלי. רוצה לומר, התאמה של המציאות החיצונית לתוכן הנצחי המצוי בה.

עָלָה אֱ־לֹהִים בִּתְרוּעָה ה' בְּקוֹל שוֹפָר:

בפסוק מופיע שם 'א־להים' ושם הוי"ה. 'א־להים' בגימטריא 'הטבע', שכן 'א־להים' זו ההתגלות הא־לוקית במערכות הטבעיות. לעומת זאת שם הוי"ה אינו מציין את הממד הטבעי אלא את הממד הנסי, את התוכן המעלה את העולם אל מם שמעבר לו. באמצעות תרועת השופר אנו מעלים את העולם מממד הטבע לממד הנס, ממידת הדין למידת הרחמים.

זַמְּרוּ אֱ־לֹהִים זַמֵּרוּ זַמְּרוּ לְמַלְכֵּנוּ זַמֵּרוּ:

'זמר' פירושו מנגינה, שיר ללא מילים, אותו רגש עמוק ופנימי המתעורר בצורה "שאינה יכולה להתלבש בביטויים, כי אם בתנועות קוליות" (עולת ראיה). "זמרו א־להים זמרו" – התגלות שם ה' בראש השנה מעוררת את ההתרגשות, את רוממות הרוח, מפני שאידיאל החיים הולך ומופיע, מה שמביא ל'זמר'; ולא סתם זמר אלא "זמרו למלכנו זמרו" – בראש השנה אנו לוקחים את מערכות הטבע ("אלוקים") ומרוממים אותן להתגלות המלך, המשטר, הסדר וההרמוניה ("מלכנו").

כִּי מֶלֶךְ כָּל הָאָרֶץ אֱ־לֹהִים זַמְּרוּ מַשְׂכִּיל:

בעת שבה א־להים הולך ומולך על כל הארץ יש צד של אימת הדין העלולה לשתק את האדם, ולכן "זמרו משכיל"; זמרו במגמה השכלית, במגמה האידיאלית. הזמר צריך להתעלות עד אשר יגיע לידי הכרה מבוררת שתוסיף חיים מתוך דעה ושלוות נפש.

מָלַךְ אֱ־לֹהִים עַל גּוֹיִם אֱ־לֹהִים יָשַׁב עַל כִּסֵּא קָדְשׁוֹ:

כאשר תופיע המלכות האלוקית על הגויים, נגיע למצב שבו "א־להים ישב על כסא קדשו". "כסא קדשו" זו התיישבות הקדושה בתוך מערכות העולם הזה; כאשר זו המציאות – או אז:

נְדִיבֵי עַמִּים נֶאֱסָפוּ עַם אֱ־לֹהֵי אַבְרָהָם כִּי לֵא־לֹהִים מָגְנֵי אֶרֶץ מְאֹד נַעֲלָה:

"נדיבי עמים" אלו הם האצילים שבין העמים – ומי הם? "עם א־להי אברהם"! "כי לא־להים" – למען אלוקים, למען המציאות האלוקית, ישנם "מגני ארץ", המגנים על הארצות מפני חומרת הדין ונוראותו. הם קרואים למפעל ההגנה – ובזאת הכל "מאד נעלה", הכל עולה, עולה ועולה עד אין קץ.

ישיבה המחנכת לגובה רוחני וליושרה
ישיבת נעם
תיכונית
רשת המוסדות החרדיים של מרכז הרב
בשיח אמוני ואישי

עם תחילתה של שנה"ל ובפתחה של השנה החדשה
ישיבת נעם מברכת
את תלמידי הישיבה, בוגריה ומשפחותיהם
בברכת
תהא שנת עליה והתחדשות
לשרה טאבה ורבנה
בית משפחת ישיבת נעם
ירושלים
רח' מן 7, גבעת מרדכי ת.ד. 34383 טל: 02-6790330 פקס: 02-6790640

שמלות כלה
אצל המעצבת
אסתר
קרית אתא
04-8443119 ,04-8450804
שמלות ערב גם למשפחה
20 שנות מוניטין
אפשרות להשכרת שמלות כלה

נוף ציון
פרוייקט מגורים לאנשים כמוך

7 דירות אחרונות במבצע
לקראת סיום אכלוס שלב א'
החליטה חברת דיגל לצאת בתקופת החגים במבצע מיוחד למכירת 7 הדירות האחרונות בפרוייקט בהנחה של עד 90,000 ₪ מהמחיר המקורי.
המבצע יערך עד חודש חשון
052-8471948
052-4066620
החל מ - 1,450,000

קהילת נוף ציון מזמינה
בחוה"מ סוכות
יום רביעי, י"ט תשרי (7.10.09) תערך
שמחת בית השואבה והכנסת ספר תורה
במעמד רבנים ואישי ציבור
החל מהשעה 16:00
מתנפחים ● דוכני יצירה
כיבוד קל
רואו בחלון

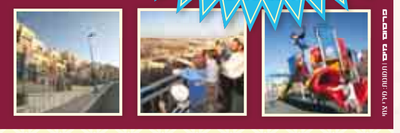

ההרשמה לשלב 2 בעיצומה
1-700-50-20-13
מים דיור לציבור הדתי לאומי
LR properties

אחד לך
מבצע לחגים!
והשני למתנה
שני ספרים במחיר אחד
אין לקרוא יותר מסיפור ביוקר!

"בתוך מרחב היצירה המתפתח של הציבור הציוני־דתי נראה שיש כאן חידוש משמעותי".
"אפשר לראות בקובץ הסיפורים הזה שיקוף של תמונת עולם המוצעת בפני הטרע הציוני־דתי של היום; תמונה שכפי הנראה גם מצליחה לחדור לעולמם הקטן של רבים. מנקודת מבט זו ניתן לעיין בנושאים שתופסים מקום מרכזי בסיפורי הקובץ: הקשר האישי לא־להים, היחסים בין המינים, המדינה והצבא, המפגש עם קבוצות שונות באוכלוסייה, מקומו של הפרט בחברה ועוד. בנושאים אלה ובאחרים מציג הספר כיוונים שונים, חלקם מפתיעים ביחס למה שניתן היה לצפות".
"לפני ואחרי הכורח לחנך, ולהציב גבולות, ולבטא ערכים, ולהוסיף אור, פועם הרצון לספר סיפור קצבי ומעניין, שיפנה לקורא הצעיר באשר הוא שם".
איתן אברמוביץ', "מקור ראשון"

"סיפור קטן" קובץ בן 51 סיפורים - חכמים וגם הזויים, רומנטיים וגם כועסים, חיוניים וגם כאלה שלא כל־כך... כולם פורסמו בשנים האחרונות מעל גבי השבועון לצעירים "עולם קטן". כתוספת 4 סיפורים חדשים - הכל בספר אחד שלא תירצו שיינגמר. 262 עמודים.
ספר הסיפורים של עולם קטן
שני ספרים 55 ₪
להזמנות: 052-8419475

נדב גדליה

לא נתחיל לספור כמה מוזיקאים ישראלים החליטו לעשות מוזיקה יהודית, כי לא נצא מזה, אבל אפשר בהחלט לומר שאצל קובי אוז זה נשמע קצת אחרת.

הסיפור מתחיל מסבא שלו, נסים ז"ל, שלא נעים להגיד, אבל הוא היה רב. כן, על אמת. סבא נסים היה מוהל, שוחט, קורא בתורה, וגם פייטן לעת מצוא. את הפיוטים הוא הקליט וסידר לעצמו באמצעי ההקלטה של שנות ה־80. כעת, 25 אחרי פטירתו, יעקב אוזן (קובי אוז בישראלית), הנכד שכבר הספיק לשיר כמה שירים בחייו, הלך לפייס את סבא והקליט דיאלוג־שיר הכולל את סבא מסליל ההקלטה הישן.

במקביל קובי מריץ מופע הכולל שירי חולין וקודש, משהו מעורבב. התעדכבנו אז שאלנו אותו מה יש לו שם חוץ מסבא שלו (ושיר נוסף של רבי שלמה אבן גבירול מן הסתם).

"במופע החדש אני מכניס דברים פשוטים כמו מדרשי חתולות", פותח אוז וכבר אני מרים 3־2 גבות.

מדרשי חתולות?!

"כן, מדרשי חתולות. זו דרך קלה להעביר משהו שהוא ביני לבין החתולות שלי כלנית וקרפת, משהו עמוק יותר. למשל, כלנית וקרפת יודעות להתפלל. אם אתה פותח קופסת טונה ושם אותה על מדף גבוה, הן לא יקפצו ישר לקחת את הטונה. הן יילכו לטונה שתרד למטה... ותוך כדי שהן מיילולות, הן חושבות איך הן משיגות את הטונה. זאת אומרת; היופי שבתפילה זה גם לבקש בשביל עצמך וגם לחשוב איך אתה משיג את מה שאתה מבקש. "חתולות הן דוגמא טובה, כי יש בהן כל הרע שבאדם, ואתה אוהב אותן כי הן כמו קומיקאיות, והם מדגימות לך כל מיני דברים שמביאים מחשבות".

אוז לומד יהדות באופן רציני למדי, הוא מגיע באופן קבוע לבית הספר 'עלמא' ול'בית הלל', שניהם מקומות תל־אביביים ליומדי יהדות. "המופע הוא דרך עברית לספר מה אני לומד ביהדות", הוא אומר. "אם טיפקס עסקה בישראליות ובדרך לשחק עם הישראליות, עכשיו אני עוסק ביהדות".

תהיה לנו מדינה מיוחדת. לא מדינה רגילה כמו שוא"ב יהושע רוצה. שלא תהיה מדינה ערבית ושלא תהיה מדינה מערבית. אני מרגיש שהגיע הזמן שנפסיק להתרפס בפני העולם, ונתחיל למצוא את הדרך שלנו להגיד את הדברים. ובשביל זה חייבים לשבת על שולחן אחד כולנו; חרדים, חילונים וכיפות סרוגות ולהגיע תהליך יצירתי. ולא בשם אחדות מזויפת, לא שנהיה דומים, שנהיה משוותפים, זו חתיכה מדינה מה שיש לנו, לא יכול להיות שזרם אחד יקבע לכולם, צריך לעשות את זה ביחד

מה אתה לומד?

"אני פליט של מערכת החינוך הכללית, ויצאתי משם די ריק בנושאי יהדות, כך שיש לי הרבה מה להשלים – אני לומד קצת גמרא, קצת חומש, וגם סיפורים עכשוויים יותר. זה ים גדול. סתם בשביל הדוגמא; אני אוהב את שד"ל, אני חושב שהתפיסה שלו מעניינת. לאמן מספיק להשרות את עצמו בטקסטים כדי שיצאו מזה תובנות. הלימוד יוצר אצל האמן גישה חדשה. זה כמו מה שכתוב שלתורה יש שבעים פנים – כל אחד שמצטרף ללימוד מוסיף את הזווית החדשה שלו שמעמיקה את הלימוד לכולם".

מה הענין עם סבא שלך ז"ל?

"בבר המצווה שלי סירבתי לקרוא את ההפטרה. סבא לא נעלב ולא ניסה אפילו לשדל אותי, הוא פשוט הקליט לי על סליל את ההפטרה של בר המצווה שלי. הוא נפטר בשנת 84'. עכשיו מצאתי את הסליל הזה, ואת בר המצווה שלי אעשה עכשיו ב־26 לחודש בבית כנסת רש"י, ואעלה לקרוא את ההפטרה הזאת כפי שהוא תכנן", אומר קובי ונשמע מתרגש.

לכפר על מה שהיה?

"כן, בוודאי, אני מקווה שכן..."

מה גרם לאמן בשל בגיל 40 להתקרב ליהדות פתאום? אוז מדדה שבין היתר גם הגיל עושה את שלו – "אני כבר לא הנער השובב שהייתי. אני חושב שאני יכול לומר דברים משמעותיים יותר. המשחק שלי מפנה את מקומו לדברים חשובים יותר. ואחד הדברים זה קירוב לבבות, אהבת חינם".

אוז אינו מדבר על תחושת דיקנות שעליה הורגלנו לשמוע מחוזרים בתשובה שונים: "הרגשתי שמה שלמדתי ומה שידעתי מילא אותי – ואני מוכן לשלב הבא. אם עד עכשיו מה שעשיתי עם טיפקס היה לשחק סטנגה בשכונה, עכשיו אני באצטדיון כדורגל.

רצינו להאכיל את הפודל הגדול הזה שנקרא 'אירוויזיון' בקיפודים משדרות. הבנו להם רסק עגבניות, עם חריף, עם עמבה. אנחנו רגילים להתרפס לפני אירופה, ואנחנו החלטנו לא לעשות את זה. הרבה התרגזו, אבל אני לא מחליף את הרגע הזה

בתכנון שלך לשמור את השבת 'כמו שכתוב'?

"בתכנון שלי לשמור את השבת כיום שונה משאר הימים. יום שמסמן מנוחת קודש שונה משאר הימים".

וחוקי הספר שאומרים לא לעשות כך וכך?

"בוודאי שאני מקיים אותם".

קו תל-אביב-תוניס

מצד אחד אתה תל־אביבי מאוז, מצד שני אתה מדבר 'במבטא תוניסאי'. איך זה משתלב? למה לא להשתכנז סופית?

"אני הגעתי לתל־אביב כדי לשנות את תל־אביב. לתת לה תכנים של בית, של מקום חם יותר. ועשינו את השינוי. היום בת"א אתה יכול למשל לאכול קוסקוס. היום ת"א משפחתית יותר, רוחנית יותר. אם היינו נשארים בשדרות סביר להניח שלא היינו משפיעים על המוזיקה כמו שהשפענו".

אחרי שהשפיע על המוזיקה הישראלית עובר אוז לדבר הבא; להשפיע רוחניות על העיר הגדולה. "הדרך לשנות את העולם עוברת לפעמים במקומות מגניבים", הוא אומר, "כמו שבשנות ה־80 הייתה אפנה של חזרה בתשובה בצורה של הסתגרות באיזה מקום חרדי, היום רואים את החוזרים בתשובה בתל־אביב נשארים בסביבה ורוצים להשפיע מעצמם על הסובבים אותם".

אוז עדיין בעמדת התלמיד, אך בקרוב כבר יתחיל להעביר שיעור באגדות רבי נחמן עם הרב דב זינגר ב"המקום" בתל אביב. "כל האנשים האלה שפותחים מקומות מדרש כאלה כמו 'המקום' ו'עלמא' בת"א, ההשפעה שלהם עצומה על כל הארץ. זה הרבה יותר מלגור באיזו פינה כשוחה בירושלים. לת"א כולם באים בשביל לשנות. ואני כמובן חלק מזה. ביום כיפור לפני שנתיים, אני רואה מדירת הגג שלי במרכז ת"א מלא מלא בני תורה לבושים לבן שהעבירו את התפילה לצומת דרכים, וכל השכונה יצאה לקראתם עם האופניים, עם הכלב; באו להתפלל ביחד.

"אבל אם נחזור לעניין העדתי ולתל־אביב אז אני יכול לומר שישראל לא צריכה לדגול דווקא בדפוס המערבי. אני חושב שהישראלית צריכה להיות עם אלמנטים מזרחי חזק. חס וחלילה, לא לדכא את האשכנזים, אבל לי אין ספק שהבלורית של הצבר שחורה. אחרי הכל אני נגד וגוונות, ואני חושב שכל אחד יכול להביא תבשיל מאוד מיוחד לשולחן".

רצינו להאכיל את הפודל הגדול הזה שנקרא 'אירוויזיון' בקיפודים משדרות. הבנו להם רסק עגבניות, עם חריף, עם עמבה. אנחנו רגילים להתרפס לפני אירופה, ואנחנו החלטנו לא לעשות את זה. הרבה התרגזו, אבל אני לא מחליף את הרגע הזה

אתה מתחדט על כל הקטע של טיפקס?

"אני לא מתחדט על טיפקס אלא על זה שהתפארתי מעט, והצגתי את עצמי כסיפור הצלחה. הייתי צריך לדבר פחות".

עוד משהו שאתה מתחדט עליו לקראת ראש השנה?

"חבל לך על הזמן", צוחק אוז, "אתה רוצה רשימה?! בהרבה רגעים בחיי לא הייתה בי מידת הצניעות הנכונה. אני מאוד מקווה שאצליח לסגל לעצמי את מידת הצניעות. בכלל, צריך לזכור ש'מגניב' זה דבר חולף, ולא כולם חושבים שאתה מגניב. אני לא רוצה להתעסק בזה יותר!"

על קו ת"א-שדרות

כתושב שדרות, מהן התחושות אחרי ההתנתקות מחבל עזה וריבוי הקסאמים לכיוון שדרות?

"יוצא לי לבקר בשדרות, חשבתי בזמנו שהממלכה יודעת מה היא עושה, וטעיתי. זה שאנשים חיו במקום מסוים ואיבדו את הכל 'סתם' – אני ממש לא מקבל את זה. אני חושב שהאדמה עצובה מזה. במקום שהאדמה תצמיח פרחים ומלפפונים היא מצמיחה בורות של קסאמים ומחילות... אני חושב שהאדמה בוכה, לגמרי".

על אף שאתה נגד מאחזים.

"אני בעד מאחזים בנגב, במקומות שיפתחו את החקלאות. אני רוצה את האידיאליסטים קרוב אליי, לאו דווקא בתל־אביב, אני רוצה אותם ליד שדרות למשל, וחלקם גם הולכים לשם. אני חושב שצריך לשמור על החוק גם אם הממלכה לפעמים קצת אחבלה".

על קו ת"א-הלסינקי

לפני כשנתיים בחרה להקתו של אוז לייצג את ישראל באירוויזיון. "Push the Button" היה השיר שלהם שגרם לתגובות נזעמות באירופה שפירשה את השיר כמדבר נגד איראן והתחמשות הגרעין שלה.

עכשיו אנחנו בימי תשובה ואני אוכל את עצמי באופן קבוע על כך שיכול להיות שחלק מההצלחה של טיפקס כלהקה שהגיעה משדרות גרמה לאנשים למצג שווא, שאם רוצים להצליח בחיים חייבים להיות בעולם המוזיקה. אני ואומנים נוספים יצרנו דור של המון ילדים שרוצים להיות זמרים וכדומה במקום לקדם מידות של עבודה קשה ולימודים

המשך בעמוד הבא>

סבא שלו היה רב

המשך

"זה היה כיף גדול, גם בעניין ההתרסה מול אירופה", מספר אוז. "אני לא איש שאוהב תחרויות, בעיקר רציתי לעשות משהו שונה כלפי העולם, לעשות רגע שיזכרו אותו. המיליונים שראו שאנחנו שוברים את כל הכלים הבינו את המסר נגד שליטים מטורפים והתגרענות מדינות. רצינו להאכיל את הפודל הגדול הזה שנקרא 'אירוויזיון' בקיפודים משדרות, הם נתנקו מאתנו יפה, כמו שצריך. אירופה לא מבינה איזו חוויה חריפה זה לחיות בישראל; לחץ, פחד וגם צחוק. הבנו להם רסק עקביות, עם חריף, עם עמבה. אנחנו רגילים להתרפס לפני אירופה, ואנחנו החלטנו לא לעשות את זה. הרבה התרגזו מזה, אבל אני לא מחליף את הרגע הזה".

שכל הבמאים ניסו לעשות את הרקע רגוע יותר. זה שיגע אותם, זה היה תענוג גדול. יש אדם שעומד מול התנועה ומחזיק שלט 'משיח', והאיש הזה מרגיש לדעתי כמו שאני הרגשתי שם – עומד מול כל מכוניית ההיי-טק ואומר 'נראה אתכם, תתמודדו עם המיית הלב שלי'".

אשכרה פרובוקציה.

"לפעמים צריך להשתמש בפרובוקציה כדי להחדיר לאנשיים מחשבה חדשה. זה כוחה של אומנות. אבל לפעמים אפשר גם לבוא בשקט, כמו השיר שלי עם סבא שלי שמושמע יפה ברדיו. אומנות היא כמו משחק טניס; אתה מקבל את הכדור מהקול ואתה יכול להחזיר אותו חלש או חזק – איך שאתה רוצה. הרעיון הוא שאתה לא צריך לעשות דווקא את מה שמצפים ממך".

להיכן היית רוצה לנתב עוד את הכוח של האומנות?

"הייתי רוצה להגיע למצב של פחות שבטים בעם ישראל, שיהיו דברים שכולנו נוכל לעשות ביחד. להתפלל ביחד, לשבת ביחד ליד אותו שולחן. שבצל הגדול הזה של התקומה שאחרי 2000 שנה בגולה – תהיה לנו מדינה מיוחדת. לא מדינה רגילה כמו שא"ב יהושע רוצה. שלא תהיה מדינה ערבית ושלא תהיה מדינה מערבית. אני מרגיש שהגיע הזמן שנפסיק להתרפס בפני העולם, ונתחיל למצוא את הדרך שלנו להגיד את הדברים. ובשביל זה חיילים לשבת על שולחן אחד כולנו; חרדים, חילונים וכיפות סרוגות ולהניע תהליך יצירתי. במוזיקה זה כבר קורה – חבריי המוזיקאים, דתיים פחות או דתיים יותר, הולכים לראות אותי מופיע ואני הולך לראות אותם. כשאנחנו יושבים ולומדים ביחד קורה משהו חדש. הלוואי שהמוזיקה שלי תקרב לבבות ולא בשם אחדות מזויפת, לא שנהיה דומים, שנהיה משותפים, זו תחיכית מדינה מה שיש לנו, לא יכול להיות שזרם אחד יקבע לכולם, צריך לעשות את זה ביחד".

איזה מוזיקאים לומדים אתך?

"ל'עלמא' מגיעים לפעמים ערן צור, ושם טוב לוי, ולפעמים יוני רכטר ויהודית רביץ. ב'בית הלל' אני לומד עם אהרון ראזל ויונתן ראזל דוד ד'אור ושלמה בר ואתי אנקרי, והמון אנשים לומדים בכל מיני סיטואציות. חבילות של אנשים שעובדים ביחד".

'כולם לומדים תורה חוץ ממני, איזה פאדיחות...' אני ממלמל נבוך וממהר להעביר נושא – **למה המופע החדש שלך נקרא 'מזמורי נבוכים' בכללי?**

"זה בא לדבר על המבוכה הגדולה של 'לא לדעת'. שולי רנד שר על אלוקים שנמצא בתוך הערפל, ומזמורי נבוכים הם פיוטי חולין של יומיום, כאלה שנמצאים על הטווח בין הנאור למואר".

מי נבוך שם?

"כולנו נבוכים!", אוז קובע חד-משמעית. "יש מישהו שאינו נבוך?! אדם קם בבקר ולא יודע אם עשה את הדבר הנכון – לא יודע אם הידר מספיק, אם נתן מספיק, הוא לא יודע אם צריך לסלוח לו, אדם שאינו נבוך הוא אדם שצריך לבדוק את עצמו. זה לא צריך להיות ככה. אני אדם נבוך והמשפחה שלי נבוכה, המבוכה הזאת היא חלק מהחיים שלי. יש שני טיפוסים שקשה להם עם המופע שלי; הטיפוס שחושב שהוא כבר מואר והטיפוס שחושב שהוא נאור. אני לא נאור ולא מואר, אני מחפש את האור, אני בערפל. אתה יודע, עמוד האש נמצא לפני המחנה, אבל לא תמיד אנחנו רצים מספיק מהר".

יש סיכוי שנראה אותך דוס של ממש, 'כמו שכתוב'?

"חז"ל לא היו דוסים, הם אנשים שחיו בא"י או בבבל ועשו את הדבר שלהם. אני יהודי כאחד היהודים, ותמיד אהיה כאחד היהודים. אני לא רוצה להצטרף לאחד מהזרמים כי זה נגד את הדרך שלי לקירוב לבבות. אם בחרת צד – הלך עליך. המדינה שלנו התברכה באנשים שקשה לדעת באיזה צד הם נמצאים. האומנים האלה שלא בוחרים צד – הם האומנים הכי חזקים".

איפה נראה אותך עוד עשר שנים?

"אני חושב שעדיין בתוך המופע הזה של מזמורי נבוכים. אולי ייתוספו עוד שירים ומדרשים.

וחלומות יש לך?

"26 לחודש אני עומד להגשים את החלום שלי ולקראו את הפטרת הבר מצווה שלי ביום הולדתי ה־40. אנשים יבואו לראות אותי וזה מאוד מרגש אותי. אתה תופס אותי רגע אחרי לימוד ההפטרה, בוא תשמע..." בשלב הזה מגיח סבא נסים מן הטייס; מברך על ההפטרה ומתחיל לקרוא את ההפטרה של 'שבת שובה'. "הוא באמת היה איש מדהים, ותמיד היה מכבד בבית כנסת, עולה לתורה, שה. הוא מל הרבה אנשים וגם חיתן רבים. כל הזמן אני מקבל תמונות שלו מאנשים".

בזמנו ברחת מקשר אתו.

"כשאנחנו ילדים אנחנו מתלהבים מצעצועים מפלסטיק וממוזיקה מחוץ לארץ, הוא ניסה לתת לי פנינים

זה היה כנראה קצת מוקדם בשבילי. היום אני מספיק נבון כדי להתחיל להעריך את זה. הלוואי והייתי יודע חצי ממה שאדם דתי או חרדי לומה. אני לומד מאוחר אבל אני לומד".

רבי עקיבא התחיל בגיל 40 – אני מנסה לנחם אותו.

"אבל אני לא רעיתי כבשים לפני כן, צריך להתחיל עם הכבשים".

האזינו לתכנית "סבבת שלום" כל שבוע, גם ברשת: http://tinyurl.com/sababa35

הדרך לשונות את העולם עוברת לפעמים במקומות מגוכים, כמו שבשנות ה-80 הייתה אפנה של חזרה בתשובה בצורה של הסתגרות באיזה מקום חרדי, היום רואים את החוזרים בתשובה בתל-אביב נשארים בסביבה ורוצים להשפיע מעצמם על הסובבים אותם. כל האנשים האלה שפותחים מקומות מדרש כאלה כמו 'המקום' ו'עלמא' בת"א, ההשפעה שלהם עצומה על כל הארץ. לת"א כולם באים שבשיל לשונות

המקצועניים בניקיון
בית הכנסת שלכם יהיה נקי
כשאתה מחפש חברת נקיון למוסד שלך, אתה מחפש את הטוב והמקצועי ביותר
שירותי ניקיון | חדרי מדרגות
דירות חדשות | בתי כנסת
משרדים | מוסדות
דרוש עובד באזור השרון
עדן ניקיון ואחזקה
050-4090316

נכס"ד
בואי לעצב לך מקצוע!
יש לך חוש לאופנה? הבנה בבגדים? בואי להגשים חלום ולהיות מעצבת אופנה.
קורס עיצוב אופנה בסיסי למתחילות
קורס עיצוב שמלות כלה וערב לבעלות ידע בתחום
המדרשה לאופנה ומקצועות העיצוב
1-700-70-50-51
www.hamidrasha.co.il
סטודיו ירושלים * סטודיו אשדוד * סטודיו חיפה

להגיע בשניות למקורות
פרויקט השו"ת בר אילן 17 פלוס על disk on key
נייד ונוח, מתחבר בקלות לכל מחשב, מתאים גם ל-NETBOOK ללא כונן CD, למחשב נייד, איתך בערב עם החברותא, בישיבה, במשרד ובמחשב הביתי
מחיר הכרזה ₪2,450
בקמפיין ₪2,990
עד 48 שעות בלבד אחרי
מבצע מיוחד!
כל הרוכש את המוצר במחיר הקטלוגי (₪2,990), יקבל
שובר בשווי ₪1,000
לרכישת ציוד מיחשוב בחנויות לנדאו מחשבים (בירושלים או בני ברק)
ניתן לרכוש את פרויקט השו"ת בחנויות לנדאו מחשבים - טל' 880-550-1599, שלוחה 2
דיסק "כותר" בשווי ₪700 מתנה
ל-50 המזמינים הראשונים
פרטים על מחיר שדרוג מתקליטור פרויקט השו"ת בירסה קודמת לגירסת 17 פלוס ל- disk on key - באתר האינטרנט
בשם השם.
תחרות בחירת שם חדש!
הציעו שם חדש לתוכנה ונזכו בפרס
לפרטים הכנסו לאתר או התקשרו 03-5772036 טל' פי תקנון התחרות
להזמנות ולפרטים על מחירי שידרוג: www.talsys.net או 03-5772036

שנה טובה
לתלמידי החכמים שמנהיגים אותנו • שנה טובה למפעילים ומתנדבים בבית מים ירושלים ולעשרות הרבות הפזרים אותו כמעט מדי ערב לאמות המפעלים והפעילות היקרים. "צבורי חיל עושי דברו" - שעומדים בשמש ובגשם, מדי סוף שבוע, במסיורים נפש, מפעילים את כ-50 עמדות ההסברה בכל הארץ ועושים ככל יכולתם להחזיר אליו, אבא, עוד בן מחפש דרך • שנה טובה לקוראי שבועון 'מעייני הישועה', ותודה על 50 שנים של קריאה נאמנה - בזכותכם הפך השבועון הזה לאחד העיתונים המובילים בציבור • שנה טובה לדן תומך יקר ולכלל הציבור שתומך ומחזק בתרומות ובמכתבי הערכה רבים • שנה טובה לכל עם ישראל, ותודה רבה לך השם על האשראי שאתה נותן לנו ושלאט לאט הולך וגדל. תודה לך ולכל השליחים לדבר מצווה, העובדים, המתנדבים, המייעצים ולכל מי שהיו מעורבים בהשמת החלום הגדול של הקמת תנועה רוחנית לאומית • תודה על הכול, אבא שבשמיים - באמת, זה הכול שלך. עזור לנו שלא יגבה לבינו בשנה זו ובכל שנה ושנה, שלרגע לא נחשוב שכוחנו ועוצם ידינו, ושתמיד נזכור שאתה הנותן כח לעשות חיל • זה די מפחיד לקובל ממך קרדיט כ"כ גדול וחמייב והלוואי שנצדיק בעתיד את מה שנתת עד כה. הלוואי ונוכה בשנה הבאה עלינו לטובה להיות כלים מכוונים להופעת שמך בעולם, הלוואי שנוכה להבין אותך טוב יותר, אבא, שנדע אותך קצת יותר ושאתה תדע אותנו. יהי רצון שנתיתננו בשנה הבעל"ט לחן ולחסד בעיניך ובעיני כל רואינו ושתחוירנו בתשובה שלמה לפניך.
שנה שנראה ברכה במעשה ידינו ובפעילותנו.
שנה שנקרב את ליבנו לקב"ה ולאחינו.
שנה שיאיר בה אור חדש על ציון ושנאיר פנינו איש אל רעהו.
שנה שנהיה ראויים, לדלות, לשתות ולהשקות מים חיים ממי המעיין - מעיין הישועה.
שנה שנוכה להאיר עוד בתים ישראליים ועוד נשמות באור היהדות,
באהבה גדולה מכל הלב
מעיני הישועה
יהדות מכל הלב.
התנדבו לפעילות, הרימו תרומה
1-700-700-515
הצטרפו לתנועת מעייני הישועה

סיפורים לחג

תחל שנה וברכותיה

איתן הוד

רחל הורידה את המפה הצבעונית ופרסה מפה צחורה תחתיה. את הכלים החדשים שזה עתה הוטבלו הניחה על השולחן. חמש צלחות שמה – לה, לשאול, למיכאל, למרב ועוד צלחת אחת שמה. כבר שנה עברה, שנה של ייסורים, שנה של דמעות חרשיות, לא לפני שאולו ולא ליד הילדים. 'קרע רוע גזר דיננו', זעקה בקרבה, 'ולא את לבנו... ומה אנוכי דורשת מעמך? דמעה סוררת נשרה מעינה. 'עשירות אני מבקשת? כבד אני רוצה? לא, כי אם להשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם'. היא אינה יודעת כמה זמן עוד תוכל להמשיך כך. 'תכלה שנה וקללותיה', לחשה תפילה.

"מילא שהכיפה עפה", אמר שאול לרחל, "ומה אעשה? אנחנו לא הראשונים, ובטח לא האחרונים. גם עם העגל אני יכול לחיות. אמנם זה לא מוסיף לי בריאות, אבל אפשר לבלוע", שאול פלט אנחה שיש בה זעם ולא מעט כאב. "אבל להכניס את הגויה הזו לבית? זה לא קורה במשפחות הכי גרועות. תמיד ידעתי שלא יַצא שום דבר טוב מהטיול שלו במזרח". רחל לא ענתה, אף פעם לא הייתה דברנית גדולה. בטח לא עכשיו, שלא היה לה מה להוסיף אשר יוכל להפחית מכעסו ומכאבו וגם מכאבה.

שאול רכס את חליפתו הלבנה. חליפות לובש הוא רק באירועים, ואת זו, הלבנה, הוא לובש רק בראש השנה וביום כיפור. כך מנהגו מיום חתונתו כבר עשרים וחמש שנה. אף כי במשך השנים שנתנתה האפנה כמה וכמה פעמים, החליפה הלבנה לא נשתנתה, ועדיין נוסכת הדר בלעליה. "אני יוצא לבית הכנסת", אמר לרחל, "תגידי למיכאל שיזדרז. מי שמאחר לבית הכנסת יותר מדי בראש השנה, נשאר לעמוד כל התפילה". רחל הנהנה בראשה. "אני אזרז אותו", אמרה לשאול בקול נמוך. "יופי, תודה", השיב ופנה לצאת. בפתח הבית הסתובב לרגע. "רחל", אמר ברוך, "שתהיה לנו שנה טובה".

"אבא, כבר הזמנתי אותה לראש השנה", אמר יוני לאביו. "יופי מצוין, כמה חיכינו לזה, אני ואמא שלך שבנינו בכורנו יביא לבינתו את בחירת לבו ויציגה בפנינו", אמר בציניות לא מוסתרת. "נו, מי מקווה שהיה שווה לחכות", השיב יוני בזלזול. "אתה יכול להזמין אותה", אמר שאול לבנו, "רק תבנה לה אוהל בחוץ, כי לא אתן לה לעבור את סף דלתנו", הבהיר לו את העניינים. "מה, אבא?" הזדעק יוני, "זו הכנסת האורחים שלך?" שאול נדהם משיעור המוסר שבנו מעביר לו. "ראית את הבן ה'צדיק' שלך? על הכנסת אורחים הוא מדבר אתי", שאל את רחל בלי שהתכוון לקבל תשובה. אחר פנה אל בנו "על כיבוד הורים שמעת? אתה יודע מה אתה עושה לנו? איזה בושות אתה גורם לאמא שלך? חסרות בחורות שאתה מביא לנו את היפנית הזו?" הוכיח את בנו בפעם המי יודע כמה. "אתה בעצמך מוריד תמיד שתיפניות הכי טובות?", עגה לו בנו כנגדו, וחמתו של אביו רק בערה בו יותר. "אל תשתק אותה טיפש!" מצחו של שאול התכווץ ועיניו ירקו אש. "אני מדבר על מכוניות, אל תשליך זאת על נשים!" יוני נשאר אדיש "מה זה משנה? מכוניות - נשים, יהדייה – יפנית..."

כל שבת רחל מוסיפה צלחת נוספת לשולחן השבת. בשירתו עד שכלל לא שם לב. ואיך יוני היה מקדיש לה את 'אשת חיל' והיה מזמר אותו בהתלהבות כאילו היה זה שיר של נירוונה או של להקה אחרת שהעריץ, ואף פעם לא היה צריך להזכיר לו לשיר. פתאום התגעגעה גם לקושיות הקנטרניות ואולי התמימות שהעלה שאשאל היה אומה. היום בעקבות דברי התורה שנשמעו בבית הכנסת הרבה יותר שקטות. שרים שיר או שניים, שאול אומר דבר תורה קצרצר. מיכאל מספר קצת חוויות מהישיבה, ומרב, היא מכונסת יותר בתוך עצמה. איזה קשר מיוחד היה לה עם אחיה הגדול. כמה קשה לה, חשבה רחל לעצמה. הייתה חושדת בה שהיא מתקשרת אליו בלי שאף אחד יודע, ויקוויתה בסתר לבה שמרב אכן נוהגת כך.

יוני הביא לאביו מעטפה. "מה זה?" שאל אותו. "גיירתי אותה", ענה לו. "אתה גיירת?" אמר שאול בהתפעלות, "לא ידעתי שהבן שלי דיין". "נו, לא אני", אמר יוני בקוצר רוח, "איזה רבנית אחת". "רבנית???" התפלא אביו והחל קורא את המסמך שלפניו, כשסיים לקרוא, החל לקרוע אותו לגזרים. "תגיד לגברת הרבנית דפרומביץ'," אמר בביטול לבנו, תוך שהוא מוסיף לחלק לחלקיקים את הנייר שביזו, "שהגוירים שלה שווים כקליפת השום". "מה אתה עושה?" הזדעק יוני "אתה יודע כמה זה עלה לנו? ואיזה שעתיים חיכינו לה במשרד עד שהיא סיימה עם המכתב הזה". "אתה לא מכניס לפה גויה וגם לא גויה שקיבלה המלצה מאיזה רבנית דפרומית", סיכם שאול את הוויכוח. "אתה יודע מה?" הרים יוני את קולו, "היא לא תיכנס לפה וגם אני לא נכנס לפה יותר".

שאול ומיכאל נכנסו לבית. "שנה טובה!" בירכו את רחל ומרב. "שנה טובה ומתוקה!" הוסיפו רחל ומרב ברכה על ברכתם. השולחן היה בוהק בלובנו. התפוח והדבש, הרימון ושאר הסימנים היו ערוכים על השולחן בטוב טעם. נרות החג בפמוטי הכסף נסכו אור רך על השולחן. חדי העין יכלו להבחין בחיוך דק בפניו של הדג. שאול עשה קידוש חגיגי. רחל ניסתה לדחוק צרותיה הצידה, ולחוג ולשמוח עם משפחתה. שאול הרים תפוח בידו, טבל אותו בדבש והרימו. "נו נו", זירז את בני משפחתו לטבול התפוח בדבש, שכבר ניגר מהתפוח על יד, ותיכף יגיע את מרפקו. "יהי רצון..." פתח ואמר בניגון, "שתהיה לנו שנה טובה ומתוקה". "אמן", ענו כולם ונגסו בתפוח. שלוש נקישות הפסיקו אותם מלעיסותיהם. "מי זה?" קרא שאול בהפתעה. "אני", השיב מעבר לדלת קול מוכר.

צ ע ק ה

יהודה גזבר

כשעמיתי קם בבוקר הייתה השעה רבע לתשע. שעה הגיונית מאוד לקום גם כשמדובר בבוקר של שבת. הוא דשדש למטבח במכנסי הפיג'מה, נטל ידיים וחיפש שאריות מעוגה כלשהי. סבתא תמיד אומרת שיום טוב צריך להתחיל עם טעם מתוק בפה, וסבתא יודעת מה שהיא אומרת. בעיניים דבוקות למראה הוא התבונן במטבח: על השולחן היה עיתון כלשהו. בכיור נערמו כמו בכל בוקר שבת, ערימות של כלים לא שטופים. על השיש היו שאריות סלטים ועוגה אכולה למחצה. עמיתי ניגב את העיניים, ניגש לעוגה וכבר התחיל לפרוס אותה, כשפתאום הבין מה נמצא ליד העוגה – קערה קטנה עם גרגרי רימון.

רימון!?

"היי, אֲדיוטי!" הוא שמע את אמנון לוחש מאחוריו. עמיתי ניסה לאטום את אוזניו ולהתרכז במחזור, אבל המילים רקדו סְטָפֶּס מול עיניו. "אתה בכלל יכול לקרוא את התפילה הזאת? חילוני, זה מה שאתה. הא האז!" ואני מצדו: "סתם, מטומטם, אל תיקח אותנו קשה, זה לא שאנחנו רוצים לצחוק עליך. ראש השנה וזה... אנחנו רק רוצים לעזור לך. הנה, אני אקריא בקול ואתה תחזור אחרי: 'ב'רוך א־תה א־דו־...'" צחקוק מעצבן נמלט לאזני מבין השפתיים. עמיתי הסתכל מסביב, רואה את חצק'ל ממנמן על המקל שלו ואת צ'י־הא מתבונן בהם בתימהון. כאילו אומר: "מה, גם אתם עובדים סיעודיים? הוא צריך שיקריאו לו את המילים?" עמיתי חטף את המחזור וכבש בו את העיניים. רק שיעזבו אותו במנוחה, עם המילים הרוקדות הוא עוד יצליח להתמודד בעצמו.

הוא לא ממש ידע איזה מילים יצאו מהפה שלו עד לסוף התפילה, הוא רק ידע שהוא מלמל במחירות, עשה שלש פסיעות אחורה והתנדנד לצדדים. יאללה, סיימנו עם זה, שלום על ישראל! ואָמרו אמן. גם הקהל כבר סיימו את קריאת התורה, את ההגבהה, את ההפטרה. הגבאי עלה על הבימה ודפק פעמיים: "תקיעות בעשר וחצי!" הוא אמר, וכולם התחילו לזרום החוצה, אל הרוגאלכים והקולה ועוגות הקצפת שמוכתבות בטביעות אצבעות של ילדים קטנים. גם עמיתי נישא החוצה עם הזרם, מחפש את אבא שלו בהמולה שהשתררה מסביב. אבי תפש אותו בכתף: "כופר, אח? קם לך בעשר בראש השנה? עזוב, עזוב אותך מתקיעות, יש אחלה סרטים בטלוויזיה..." וגיחך לעצמו. עמיתי חילץ את כתפו והלך הביתה, לעשות קידוש ולאכול את העוגה שהוא לא אכל הבוקר.

במוסך הוא כבר היה מיואש. לא היה לו כוח לא להתפלל ולא לנסות לעקוב אחרי החזן. בייאוש הוא הסתכל על כל החברים שלו: מתכוונים, מתחבאים מתחת לטליתות של אבא שלהם, עוצמים עיניים, מתנדנדים. אחר כך הסתכל על עצמו: עומד מול המחזור ומצרף אות לאות, מילה למילה, משפט למשפט, עד שבסוף הפסקה אחרי: 'ב'רוך א־תה א־דו־...'" צחקוק מעצבן נמלט לאזני מבין השפתיים. עמיתי הסתכל מסביב, רואה את חצק'ל ממנמן על המקל שלו ואת צ'י־הא מתבונן בהם בתימהון. כאילו אומר: "מה, גם אתם עובדים סיעודיים? הוא צריך שיקריאו לו את המילים?" עמיתי חטף את המחזור וכבש בו את העיניים. רק שיעזבו אותו במנוחה, עם המילים הרוקדות הוא עוד יצליח להתמודד בעצמו.

הוא לא ממש ידע איזה מילים יצאו מהפה שלו עד לסוף התפילה, הוא רק ידע שהוא מלמל במחירות, עשה שלש פסיעות אחורה והתנדנד לצדדים. יאללה, סיימנו עם זה, שלום על ישראל! ואָמרו אמן. גם הקהל כבר סיימו את קריאת התורה, את ההגבהה, את ההפטרה. הגבאי עלה על הבימה ודפק פעמיים: "תקיעות בעשר וחצי!" הוא אמר, וכולם התחילו לזרום החוצה, אל הרוגאלכים והקולה ועוגות הקצפת שמוכתבות בטביעות אצבעות של ילדים קטנים. גם עמיתי נישא החוצה עם הזרם, מחפש את אבא שלו בהמולה שהשתררה מסביב. אבי תפש אותו בכתף: "כופר, אח? קם לך בעשר בראש השנה? עזוב, עזוב אותך מתקיעות, יש אחלה סרטים בטלוויזיה..." וגיחך לעצמו. עמיתי חילץ את כתפו והלך הביתה, לעשות קידוש ולאכול את העוגה שהוא לא אכל הבוקר.

ובלב כל הכעס הזה עצם עמיתי עיניים והתחיל לדבר אל אלוקים במילים שלו. קודם כל הוא התנצל שהוא קם הבוקר מאוחר ופספס תפילה במניין, אחר כך התנצל שהוא לא יכול לקרוא את הסידור כמו שצריך, ודיבר איך הוא היה שמח לקיים מצוות כמו שצריך, באמת, וזה תמיד העצלנות שלו והיצר הרע שמפריעים לו. הוא הבטיח להיות יותר בשנה הבאה. כבר עמד להוסיף עוד כמה דברים כשפתאום ראה את אמנון ואבי מתקרבים אליו עם חיוך על השפתיים. לא היה לו כוח לזה, והוא תפס את הרגליים וברח החוצה, לקרוע את השמים בדיבור אל אלוקים באוויר הפתוח. בלי תקיעות, בלי מחזורים, אבל עם הרבה כוונה.

לקרוא את התפילות מהמחזור בקצב של שני משפטים לדקה זה קשור ועוד איך, שלא לדבר על לא להבין את מה שאתה קורא. מזל שפסוקי דזמרא שבתחילתה הם כמו של שבת, ככה שאת רובם עמיתי ידע בעל פה ויכול היה למלמל אותם בלי להיזקר במחזור. גם את קריאת שמע אפשר עוד לצלוח, הבעיה היא שאחר כך מגיעה איזו תפילת שמונה עשרה שאתה בכלל לא מכיר, כזו עם המון מילים לא מובנות בברכה האמצעית, ושאם שכחת לומר "המלך הקדוש" אתה צריך לחזור ולהתחיל אותה מהתחלה. ואם נוסיף לכל התסבוך הזה את אמנון ואת אבי, שסיימו להתפלל ומציקים לך מאחורה, אפשר בהחלט להבין למה כל התפילה הזאת בעיית מההתחלה ועד הסוף.

"היי, אֲדיוטי!" הוא שמע את אמנון לוחש מאחוריו. עמיתי ניסה לאטום את אוזניו ולהתרכז במחזור, אבל המילים רקדו סְטָפֶּס מול עיניו. "אתה בכלל יכול לקרוא את התפילה הזאת? חילוני, זה מה שאתה. הא האז!" ואני מצדו: "סתם, מטומטם, אל תיקח אותנו קשה, זה לא שאנחנו רוצים לצחוק עליך. ראש השנה וזה... אנחנו רק רוצים לעזור לך. הנה, אני אקריא בקול ואתה תחזור אחרי: 'ב'רוך א־תה א־דו־...'" צחקוק מעצבן נמלט לאזני מבין השפתיים. עמיתי הסתכל מסביב, רואה את חצק'ל ממנמן על המקל שלו ואת צ'י־הא מתבונן בהם בתימהון. כאילו אומר: "מה, גם אתם עובדים סיעודיים? הוא צריך שיקריאו לו את המילים?" עמיתי חטף מעצבן נמלט לאזני מבין השפתיים. עמיתי הסתכל מסביב, רואה את חצק'ל ממנמן על המקל שלו ואת צ'י־הא מתבונן בהם בתימהון. כאילו אומר: "מה, גם אתם עובדים סיעודיים? הוא צריך שיקריאו לו את המילים?" עמיתי חטף את המחזור וכבש בו את העיניים. רק שיעזבו אותו במנוחה, עם המילים הרוקדות הוא עוד יצליח להתמודד בעצמו.

תפילה כללית

לכבוד הימים הנוראים והחגים הבאים עלינו לטובה, מוקדש המדריך החלקי ביותר למתפלל. אני מתריע מראש כי הדברים לא נאמרו על דעתי וכי הם הוצאו מהקשרם והכי חשוב אל תיקחו ברצינות מדי...

בתי כנסת ספרדיים

1. תפילה אינטראקטיבית

התפילה בבית הכנסת הספרדי היונה בסגנון אינטראקטיבי (כמו בדורה לידיעי ח"ן) – לא יכולים להיאמר שני משפטים ע"י החזן ללא תגובה הולמת מצד הקהל. הזן אומר "אלוקי אבהתם, אלוקי יצחק ואלוקי יעקב" והקהל מיד צריך להזכיר לו שכם כבר הלכו בלעולם – "עליהם השלום". החזן: "רווח והצלה" והקהל בעקרה: "לנו ולכל ישראל". עובר הארוח האשכנזי מרגיש עובר נבוך ומבולבל מקריאות הביניים שאינו יכול להיות שותף לזן עקב חוסר שליטה בהם. אולם מיסיון אישי הינרשתיות לא עובדת כאן – כשפעם אמר החזן "מלך עוזר ומושיע ומגן" וניסיתי לענות בהתלהבות "יעוד איך...", הביט בי הקהל בתימהון (שלא לומר בעצבנם). האשכנזים לעומת זאת אוהבים לשתף פעולה גם הקהל בסגנון "בוא נראה אם הוא שיים לב שיש כאן מישהו חוץ ממני".

2. השרולים

פריט לבוש שהיה מזמן צריך לזכות בפרס עיצובי הוא השרולים אלא לא מדבר על השרולים בחולצה אלא על השרולים בלי החולצה. לטובת החזן העולה על הדוכן בחולצה בעלת שרוולים קצרים, נמצאים על הבמה שני שרוולים עצמאיים שעליו לעטות על זרועותיו החשופות, בעודם משתלבים באופן מלבב עם חולצתו. דבותיי, מדובר בגאונות, לא פחות! מדוע לקנות חולצות בעלות שרוול ארוך? אפשר להשאיר עם החולצה הקצרה מהקיץ ופשוט לקנות שרוול עצמאי. בקרוב ברשתות האפנה המובילות...

3. סידורים

בעוד אצל האשכנזים תוכל למצוא את תפילת-כל-פה ורינת-ישראל על מדפי הסידורים, בבתי הכנסת הספרדיים התחרות בין הסידורים קשה בהרבה – תפילת החודש, חזון עובדיה, תפילת ישרים, זוהר השמש, עיר עובד, שערי ציון, חזו רק התחתלה. לבד מהסידורים – סליחה – הספרים, הסטנדרטיים – קיים דאנגר שאינו מוכר כלל במחזורים יוצאי אירופה המערבית – סידורי מנחה ומעריב. אולם בל תטעו לחשוב כי מדובר בסידור קצר מה מנחה ומעריב אם יומות החול – הספר מכיל את תפילות מנחה וערבית בכל קונסטלציה שהיא – חול, שבת, שלושת הרגלים, מנחה וערבית של ראש השנה ומנחה של יום כיפור מנגא דזוע בסידורים הספרדיים הוא "בוא-נראה-כמה-אותיות-אפשר-לכתוב-בתוך-שם-ה'". לעתים קיים פרומו בתחילת הסידור, ובמו עיניי ראיתי על אחד הסידורים את הכיתוב הבא: "סידור דעת דברים המלא והארוך והשלם, עם כל התוספות, ללא שום קיצורים". עכשיו תראו לי אשכנזי אחד שקונה אותו...

נוסיפים בבדיחה שרק ספרדים יבינו – "מאחורי כל איש מצליח עומד שערי ציון".

4. מודרניזציה של שמות הסידורים

ע"מ להנגיש את הסידורים לדור הצעיר הייתי בוחר שמות אטרקטיביים ועכשוויים יותר. לאשכנזים – "תפילת פרידמן" (לייקים אפשר אפי' "תפילת פרידמן מ"), ולספרדים – "חזון בובליל".

בתי כנסת אשכנזיים

1. אפיון המתפללים

אפיון המתפללים השונים בבית הכנסת נעשה כבר כמה פעמים אולם החלטתי בכל זאת לתרום את תרומתי הדלה לעניין.

המעלעל – נוהג יפה וחשוב הוא לבוא בביה"כ כמה דקות לפני התפילה. הנוסחה – להשיג את כל עלוני השבת לפני שאף אחד מהם יאזל (ובפרט אם עולם קטן שמשום מה החליטו שחמישה גליונות לא-200 מתפללים זה חלוקה הגיונית ויש שם אחלה שר"ת ולפעמים גם כתב שם איזה נדנדע שחושב שהוא הינה לטלפן בכל שלב של תפילה, לא מפסיק בדיבור חלילה רק מפטיר "אההה" או "אאאאהאאאהה" במשך חצי שעה, ויש מי שמתקשר בפנטומימה. אולם אם צורת התקשורת הגאונית ביותר ראיתי אצל מתפלל שרצה לוגר לחברו דבר ואז הרכיב לו משפטים בעזרת... נכון, הא"כ בתחילת הסידור – הבחור פשוט הקליד את הודעתו בתפלגת הווירטואלית, וכך גיליתי כי היהודים הם שהמציאו את ה-SMS האשונים. רק הצעה לייעול – אם אפשר להוסיף רווח ל"backspace" למקלדת... תודה.

שטיבלך

התפילה בשטיבלך זה אינו "עשה זאת בעצמך", או במילים אחרות "הרכב לך תפילה". המתפלל יעובר בין המניינים השונים ומלקט לעצמו חלקי תפילה עד שהוא משלים את ה-check list שלו.

טבק

אחד ממנהגי בית הכנסת המפורסמים הוא הרחת הטבק. כל בית כנסת המכבד את עצמו צריך שיהיה לו "גביר" מקומי שבאמתחתו קופסה קטנה המכילה את האבקה החומה כהה המכונה טבק. באמצע התפילה לו הגביר לערוך סיבוב ולהפציר במתפללים לקחת קמצוץ מערכולתו. "מבינים" ילוו זאת באמירת – "נו, אַ שמעק טבק". עד כאן הכל בסדר. רק שמעולם לא הבנתי מה המטרה ומה מצופה ממני: האם עליי לקחת שאיפה בריחוק מן האבקה החומה ע"מ להינות מריחה הערב (אישית הייתי מעדיף עץ ריחני לרכב), או שמא עליי להסיפה מלוא חופניי משל הייתי נער בן 15 השואף את גז המזגנים האהוב עליו, והכל כדי להוציא ממני עיטוש פראי... אם זוהי המטרה, נשאלה השאלה – למה? מה הסיפוק שיוצא למחלק מכך שתהעטשתי? ולמה כולם צוחקים כשמישהו מתעטש אם זו המטרה? כן או כך – 15 שניות התחילה של הטבק מגיעות ללא ספק בתפילת יום כיפור – אין בעיה, לא נאכל, לא נשתה אבל אף אחד לא יִמנע מאתנו איזה אפצ'י טוב.

אהבתם? התעבנתם? נהיתם? נרדמתם? אשמח לשמוע מכם
VLADO@OLAM-KATAN.CO.IL
לטורים קודמים ולתומרי ארכיון מסוגנים:
WWW.HAIM.SHORESH.ORG.IL

חיים על כל העולם

› חיים ולהומיסקי ‹

על הדבש ועל העוקץ

שרה כהן, מכדל עוז, יהודה

הדבש היהודי

בתנ"ך ובתלמוד מוזכר הדבש פעמים רבות. הוא היה מרכיב במנחות ששלחו אנשים זה לזה, וטעמו אחד משישים מהמן. בסיפורי התנ"ך שמשון ודבש מגוויית האריה, ויהונתן מתפתה לאכילת דבש במלחמה. כמו כן הדבש מסמל שפע ויוקרה: "דבש וחלב תחת לשונך", "ארץ זבת חלב ודבש". הדבש שימש גם לרפואה: מסופר במגמה על אדם שאחזו בולמוס, ונתנו לו מיד דבש כדי שיאורו עיניו.

מהו סוד הדבש מאיר העיניים? יצאנו לשוחח עם אחד הכורזים (דעתם שעלתה קרוא לכם בכלל "דבוראים" כדי שלא שמעי כמו קברניס?) בארץ – חיים, שיספר לנו קצת על יצור המתוק המתוק הזה, מאיפה הוא מגיע, מהו, מיהו – ומה סוד קסמו.

הכוורת

ובכן, מהי בכלל הכוורת שבה מיוצר הדבש?

הכוורת אמורה להיות נוחה לדבורים, יעשויה בשל כך מעץ ומחולקת לתאים. כמו כן הכוורת מחומצמת לטמפרטורה של כ-35 מעלות כדי לדאוג לדבורים לחוש. בטבע, כזי שלא יקפאו, בונות הדבורים את הכוורות שלהן בתוך גזעים של עצים חלולים, לכן מומלץ, אבל ממש מומלץ, שלא לדחוף יידיים לחורים בעצים לפני שמודאים מיהם הדיירים... הכוורת סגורה מכל צדדיה מלבד חריץ קטן למטה המאפשר לדבורים לצאת לאסוף צוף.

חיים: הדבורים בונה את הכוורות ואילו את כל השאר – עושות הדבורים. הן מייצרות בתוך הכוורת "חלות" המדומות לקרני עכבייע, מחומר הנקרא דונג היוצא מבלוטה בבטן שלהן. החלות הן שטוחות (בצורת מלבן ישר) ומורכבות ממשושים צפופים הדבוקים זה לזה. בתאים החיצוניים ביותר נאסף הדבש, בפנימיים יותר נאספת אבקת פרחים המשמשת כאוכל לדבורים, והתאים הפנימיים ביותר משמשים להטלת הביצים.

על הדבש

באביב ובקיץ הדבורים אוספות כמות של דבש אשר תספיק לכן לשימוש בחורף. בסך הכל מייצרת כל דבורה **כגרם דבש אחד בכל חייה**. הדבורים מוצצות את הצוף מהפרחים, מעבדות אותו בגוף ולאחר מכן מאדות אותו ליצירת דבש מוצק יותר. ריקדי השמחה לא פסחו על הכוורת, דבורה המוצאת צוף מסבירה לחברותיה איפה הוא באמצעות... **ריקוד**.

אם דאגתם כמו כל יהודי טוב לכשרות, אפשר לנשום לרווחה: לדבורים יש קיבה נפרדת לייצור הדבש, ובשל כך לא חל עליו הדין של "כל היוצא מן הטמא, טמא". אם לוקחים צריך להחזיר. חיים מסביר שתחת הדבש שאותו לוקחים מהדבורים, אנו מאכילים אותן בתחליף סוכר.

ועל העוקץ

פעם שאלתם את עצמכם למה אומרים: עקצה אותי דבורה ולא עקץ אותי דבור? ניחשתם נכון: לזכרים, המעטים יחסית, אין עוקץ! מה רוצה להתקרב לדבורים העוקצות? אם רוצים דבש צריך לבקר בם בכוורת. "את הדבש אנו רדיים מהכוורת בשתי עונות מרכזיות, בסביבות פסח בסביבות אייר", מספר חיים, "הדבורה לא נותנת בקלות את הדבש שלה, ולכן עם צריכים לסמם אותם במפות מיוחד, כדי להבטיח שלא תעקוץ אותנו". כוורנים מנוסים יודעים איך להתקרב אל הדבורים בלי להרגיז אותן, אך מי שיעוד לא מנוסה מספיק צריך ללבוש חליפה, מסיכה וכפפות להגנה. הדבורים עוקצות כשהן מרגישות מאוימות ועוקיצה שלהן בהחלט לא נעימה. במקרה הרגיל אחרי העקיצה הדבורה מתה, משום שהעוקץ שלה מעוקל ונתקע בגוף האדם לא יכולת לצאת, וכשהדבורה עפה היא משאירה את העוקץ עם חלקים פנימיים מגוהה (העוקץ מחובר למעיים). אך בעבור אדם האלרגי לעקיצות, עקיצת הדבורים מהווה סכנת חיים של ממש. גם למי שלא אלרגי לא מומלץ להסתבך עם דבורים, פמעים עקיצה אחת היא סתם לא נחמדה אך לדברי חיים "אחרי כ"100 עקיצות אפשר למות".

עוד כמה דברים שכדאי לדעת על דבש...

מחקרים מוכיחים כי הדבש בריא מאוד, אך לפני שנרוקן צנצנת דבש כדאי להזכיר כי לדבש יש ערך קלורי גבוה מאוד (במאה גרם דבש יש כ"300 קלוריות), וכמו כל דבר טוב לא כדאי להגזים. הדבש מורכב בעיקר מסוכרים (פרוקטוז וגלוקוז, מלטוז וסוכרוז), ממים, ממעט פחמימות, מויטמינים ומינרלים וכן הוא גם מתוקלק.

ישנם כ"300 סוגי דבש! הפופולאריים ביותר מופקים מפרחי איקליפטוס, אבוקדו, מרווה, זעתה, דרדה, הדרים. ישנם גם כמה סוגי דבש רעילים (המופקים מצמחים רעילים) וצריך להיזהר! בכלל, אסור בשום אופן לתת דבש לתינוקות ולאנשים עם מערכת חיסונית ירודה, בשל חשש להרעלה, ולפני ייצור דבש ישיווקו יש לקבל אישור מיוחד ממשרד הבריאות.

בר"ח הקרוב נחגוג כולנו מסביב לשולחן, ונאכל תפוח בדבש כסימן לשנה טובה ומתוקה. נזכור את הדבורה יצירת כפיו של הקב"ה, ונדע כי סוד קסמו של הדבש אינו רק בטעמו המתוק, אלא גם, ואולי בעיקר, בשל הקנאות הדלוקה שבה מגנות עליו הדבורים, ובשל המאמץ הרב שדרשו כדי להשיגו.

הרגעים הנפלאים של הימים הנוראים

יהודה גנבר

ימים נוראים / ש"י עגנון הוצאת שוקן, 350 עמודים.

מכירים את התחושה שבימים נוראים, אחרי תפילה ארוכה, גדושת כוונות ועציצומת עיניים, אתם נומרים את התפילה ומגלים שיש לכם לפחות עוד חצי שעה עד שתתחיל חזרת הש"ץ? בהנחה שהשם הפרטי שלכם לא "הרב", נראה שאתם מכירים. חצי שעה, אי אפשר באמת לצאת מבית הכנסת. מה אתם עושים בזמן הזה? אז שאתם מטפטפים עם החבר מאחורה, שם הוא גמר את התפילה, או שאתם פותחים איזה עלון שבת הקודם בו. ומה עושים אחרי שגם הגיליון המורחב בא עולם קטן נגמר? לפעמים אין מה לעשות, הגיע הזמן לפתוח ספר.

אבל איזה ספר? הבייני"שים פותחים איזו אסופת מאמרים לעשרת ימי תשובה, אולי את "אורות התשובה" או "על התשובה". אחרים בדקים את הקטעים המעניינים שידיעות אחרונות הוסיפו למחזור של עם הספר. יש כאלה שפותחים ספר היסודי חסידים (המלצה שאינונה במקומה: ספר הסיפורים של שמחה זו הוא אוסף של המוני סיפורים חסידיים, נהדר וכתוב בדיוק כמו שצריך, כדאי לבדוק), ורק כמה קשישים יפתחו את "ימים נוראים" של ש"י עגנון, כי רק הם מכירים אותו. חבל, כי זה בדיוק הספר לחצי השעה האורכה הזו, עד שהחזן יתחיל.

מה זה בדיוק? זה אנתולוגיה (ספר שכולו ליקוט של מקורות שונים) בנושא ימים נוראים, שעגנון ליקט לפי בקשת העורך שלו מתוך למעלה מאלף מקורות. יש כאן מדרשים, סיפורים חסידיים, פתגמים, אמרות קצרות, הלכות "שכל מטרתן היא לעטר את הספר" חיפש כאן? התשובה בתהילים: "ירושלים כעיר שחוברה לה יחדיו". מה הכוונה "חוברה"? ירושלים נמצאת בנקודת החיבור בין נחלות יהודה ובנימין, וגובלת אפילו בנחלת שמעון. התיכנון של דוד הוא לבנות כאן בית מקדש של כוווולם, בעיר שחוברה לה יחדיו עם כל השבטים. זאת הסיבה.

נמשיך לעיר, לקבר דוד. הגמרא אומרת עליו שהוא ש"הקים עולה של תשובה". דוד יודע שעל טעיות משלמים, ומתודה לאחר חטא בת שבע "חטאתי לה'".

אלו הבקיאים ביניכם, יזדעקו ישר: הרי דוד קבר בעיר דוד, ואילו אנחנו בהר ציון? אמת. מאז חורבן הבית אין מידע מדויק על מיקום קבר דוד המלך. אפילו רבי עקיבא אמר שאין לו מושג היכן קבור דוד. המקום שאנו נמצאים בו זוהה כקבר דוד על-ידי ר"ר פינקרפלד ה"ד (נרצח בידי הידידמן). ד"ר פינקרפלד חקר את הקבר וגילה מעל למצבה גומחה. מצפן שהביא למקום סימן לו את כיוונה להר הבית, מה שאומר שזהו ארון קודש עתיק.

נעלה מסביב בחורותיו המלך, כך שמעל לקבר. מתחתינו הכפר סילוואן, זכינו, וגם שם יש כוח חתיישבות יהודית. מתחתינו ירושלים של דוד ושלמה. חזקיהו המלך, כך מקובל, מרחיב את ירושלים ומכניס בה גם שטח הר ציון אל העיר. אם נתבונן נשים לב למצאא ארכיאולוגי מדהים מימי בית ראשון – שרידי חומת חזקיהו.

במלחמת השיחרור שוחרר הר-ציון, אך מסביבו היה הכל ירדני. החורים שנאינו בחומות, הן חרבי ירי של צלפים ירדנים. מי שהוציא את ראשו נורה. מולנו נמצא בית הרבבל. דרכו היו מעבירים להר ציון מזון ונשק. המקום שאנו עומדים בו: היה בין 1948 ל-1967 הנקודה הכי קרובה לכותל המערבי. מאחורינו נמצא בית כנסת, שמאוחר יותר הפך להיות חדרו של הנשיא הרצוג, יצחק בן צבי, שרצה לראות ממקום עבודתו את ירושלים.

נרד מהתצפית. עוד מספר דקות נתקרב אל הכותל המערבי, סמוך למקום המקדש. אולי עכשיו יותר מתמיד אל אבינו שבשמיים.

זוגות, יחידים, וכן סניפים (ללא תשלום), המעוניינים להצטרף לסיורי הסליחות מוזמנים ליצור קשר עם אלעד: 0542341988.

סיור סליחות ברובע היהודי

אלעד אביידן

אוטובוס יום כיפור, סליחות באשמורת, ועדיין לא חשים את האווירה. מיסיוני הדל, אני יכול לומר שסיור בעזרת העתיקה בירושלים בעשרת ימי תשובה יכול בהחלט לתרום לתכנון. נתחיל את הסיור בשער יפו. נרד לאורך החומה. מאחורינו מגדל דוד, אז בשמו הקודם – מגדל דיפיקוס. דרך המלך מגיע לאזור בסביבות שנת 1000 לפני הספירה, לאחר שמלך בחברון 37 שנים.

מה מוסך את דוד לכאן? הרי הטופוגרפיה גרועה ממש, מה עוד שממלכה נורמאלית צריכה כמות מסויימת של מים כדי להתקיים, והגיחון הזורם תחתנו, עם כל הכבוד לו, לא יכול היה לספק את צרכי הממלכה הישראלית הגדולה של דוד. בתקופה אסטרטגית מבט חטוף סביבנו יגלה שאנו מוקפים בהרים. זהו חיסרון נוסף לכל ממלכה שתקום. אז מה הוא מחפש?

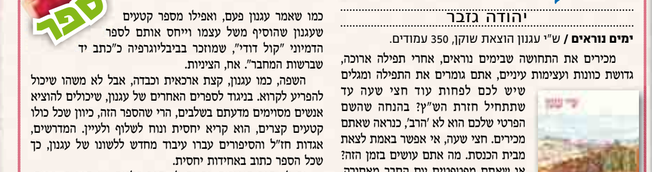

ספר

מדרשת רעות

מיסוד ה"ר ישיבת ההסדר רמת גן

מחפשת בת שירות אידאליסטית, יצירתית ושמחה

לשנה זו

לפרטים: 052-5802340 גלית, 052-6998557 יערה

לגינת עדן

מסגרת אלטרנטיבית לבנות במבואות ירחו

ברוכות הבאות

לצוות רב תיבבר לימוד-בברות בחווה:
א. בנות שירות
ב. מורות
(רווקות, מגורים במקום)

תח"ל בריאות-מיידית
לפרטים: מירב 0542538379

אור הלבנה

בינה נשית במעגלי הנעים

אסופת מאמרים ושירים
הערוכים לפי חדשי השנה
שירחיבו את דעתך
ויגיעו בנשמתך

מאת: אורה רקה וינגוגן, **רשויב בחוויות הספרים**
וכן: 02-5630769 sachnashim@shoresh.org.il

לפנימייה טיפולית לילדים

במרכז הארץ

דרושים

בני\בנות שירות לאומי
לשנת הלימודים תש"ע.
טלפון: 03-9601173
דוא"ל: orsimcha@gmail.com

תנועת תורה אחרי צבא

שמחה להזמין
את קהל הצעירים והצעירות וזוגות הצעירים
לערב עיון ארצי
בנושא

תשובה וזוגיות

17.30 התכנסות וכיבוד קל

18.00 **הרב אילן צפורי** ראש תנועת תורה אחרי צבא
"איש ואשה - ההבדל המאחד"

18.40 תפילת מנחה

19.00 **הרב יניב חניא** ראש "שורש"- פרויקטים אמוניים
"התשובה בדרך לחיי משפחה"

19.45 הפסקה

20.00 **מו"ר הרב שלמה אבינר** ראש ישיבת עטרת כהנים
"זוגיות - תשובה בין אדם לחברו"

21.00 **הרב אלה הראל** ראש ישיבת שילה
"למה לחזור בתשובה?"

21.45 **הרב אייל ורד** ר"מ בישיבת נצר מטעי שבראיר
"מאני לאנתו - התשובה כמפתח לזוגיות"

תפילת ערבית בסוף הערב

יום שלישי ד' בתשרי (22.9.09)

אולם האירועים "משכן יצחק" ע"י בית הכנסת "היכל שמיר"
רחוב רמ"ל 7 כפר אברהם פתח תקוה (5 ד' מצומת סגולה, חניה במקום)

השתתפות בהוצאות: 20 ש"ח לפרטים נוספים טלפון 02-6511256

פעמונים

מגלים אחריות

אנו גילינו אחריות, עמדנו באתגר, השטשנו יד מסיעת למאות משפחות, הבאנו את בשורת פעמונים לכל פינה

הם גילו אחריות, נטלו את גורלם בידיהם, עמלו יחד איתנו כדי להשתקם ולהתעצם, נעמדו על רגליהם ויצאו לחיים חדשים

אתם גילית אחריות, תמכתם בכל לב, מימנתם את תנופת הפעילות ועזרתם לנו להגיע לאן שהגענו!

משולש האחריות הזה חייב להימשך!

שנה טובה. באחריות

תרמו עכשיו לשנה טובה

1-800-351-012

ODILIA DESIGN

מדרשת לינדנבאום

"לך אמר ליבי בקשו פני את פניך ה' אבקש"

ערב לימוד ובקשת פני ה'

ביום חמישי, ו' בתשרי, (24.9.09)
במדרשת לינדנבאום, רח' לייב יפה 51, ירושלים (קו 7 מתחנה מרכזית)

בתוכניתנו:

16:00 שיעור מפי הרב אהד טהרלה, בנושא: **"התשובה על התשובה"**
17:00 שיעור מפי הרב שוקי רייך, בנושא: **"מה בין ראש השנה ליום הכיפורים?"**
18:00 שיעור מפי הרב שלמה וילק, בנושא: **"על תהליך ופתאום תשובה"**
19:00 ארוחת ערב (לבוגרות)
20:00 הופעה של הזמרת **אתי אנקרי**
משירי ר' יהודה הלוי לקראת ימים נוראים (ההופעה לנשים בלבד)
22:00 שיעור מפי הרב בני לאו, בנושא: **"י"ג מידות הרחמים - הפיתוי והסליחה"**
23:00 סליחות
24:00 שיעור מפי הרב שאול וידר, בנושא: **"המצא לנו מחילה בשעת הנעילה"**

ההופעה יש להזמין כרטיסים מראש בטל' 02-6710043 במחיר 40 ₪, לבוגרותנו 10 ₪ מס' המקומות מוגבל

סליחות במדרשה מדי יום ב22:30

המעוניינות להגיע ליום"כ למדרשה נא להודיע על בואכן

מבט על העולם הדרדיך עלון

תנועת בנות הדרך

איירועים:

מתעוררות בנות נתניה

ערב התעוררות לבנות עם ליאת אביב אורון יתקיים א"ה ביום רביעי, ה' בתשרי, חוויה המחברת בפניימיות אל עשרת ימי תשובה. המופע משלב ריגוגים מרגשים, ריגוני סליחות וריגונים הסריטים ומקוורים. סיפורים פותחי לב, הטעמיקים אל ההתחברות לאביונו מלכנו באהבה ופניימיות. רחוב ויצמן 19 בנתניה. לפרטים: שלי 052-3352002

התעוררות בנות יהודאים

אוחילה לא-ל - שירים וניגונים לימי תשובה עם אודהליה ברלין, קרן גולן (שבת צד) ומיכל רהט (כל הקשה). מוצאי שבת שובה, ח' בתשרי (26.9), בבית אביחי, רחוב קינג גורג 44 בירושלים. פתיחת דלתות: 21:30, כניסה: 50 ₪.

שנוו בנות יהודאים

ענני במרחב - שיעור ממך אליך: מתומנות להופעה שהיא מפגש עם מוזיקה, מילים וחצון, מוזיקה נשמה מקורית, מילים ונוגעות, מופע הפותח את הלב בימי הצחה והתבוננות, רוחמה בן יוסף - פסנתר ושירה, תהילה תורגמן - חליל צד לרדת במחנה ישראל, יעל קבסה - כלי הקשה וקולות, שלישי, ד' בתשרי, 21:00, בבית "מים", שמאי 19 (בסמטה), 40 ש"ח. (35 בהזמנה מראש: 052-6070501). חמישי, ד' בתשרי, 21:00, מחסן 52 אזור תעשייה, רוחום.

תפילה בדיוון

ביום רביעי ה' בתשרי (23.9), יתקיימו סליחות ותפילה שחרית בבית הכנסת "שלום על ישראל" בריבוז. יציאה ממבנאות יריחו בשעה 7:30 בבוקר (עם לייוי צבאי). אפשר גם להגיע בבית חגלה בשעה 9:00. בית חגלה נמצא בחמה חצי שעה מירושלים, על כביש 90 (עוקף יריחו), סמוך למרחב "מול נבו". תחבורה צבורית: קו 961 מירושלים לבית שאן, לרדת במחנה "מול נבו". ייתכנו הסעות מאזור המרכז (דרך חוצה שומרון) ומירושלים (דרך מעלה אדומים) לפי כמות הנרשמים. הרשמה מראש חובה: אָרנה 052-8699300. באזור המרכז: יוני 052-3527313. עלות: 50 ₪ לכיסוי הוצאות. בליל השעונים רבה נקיים תפילה וליומיד בבית הכנסת שלום עם ישראל לאורך כל הלילה. פרטים יבואו. ניתן להרשם אצל אָרנה: 052-8699300

ערב עיון - אהבת הפיוון

מכון עין-אל מזמין את ציבור הנשים לערב עיון בנושא אהבת המינים. יילמדו המסורות השונות לגביהם, כולל הדגשות, ותינתן הדרכה לקניינם. יום רביעי ה' בתשרי, בשעות 18:00-22:00 במכון בתורה, רחוב עוראיאל 19 בירושלים מרכז. הרב מנחם בר-רוטשיין. הרשמה מראש חובה: 02-6517171, 052-4077077 h@puah.org.il

מוזיקה בחוני מאוץ

דווקא בים הכיפורים אנו זקוקים לך לבוא ולהתפלל עם עם ישראל במקומות שצמאים לתפילה. מתארגנות קבוצות לחיזוק מניינים במה מקומות בארץ. לפרטים: שירן 052-4767202

מוזיקה אל האמות

מזה שנים נערך במערת המכפלה מעמד הסליחות המרכזי, בהשתתפות אלפים רבים, במעמד הרב מרדכי אליהו ורבנים חשובים רבים. בשנים האחרונות נערך לפני הסליחות הערב "חודרים אל האבות". שבו נשמעות הרצאות מרתקות בנושאי יהדות, רוחניות ותשובה, המלוות בסיורים במערת המכפלה ובאתרי חברון. השנה יתקיים הערב ביום רביעי ה' בתשרי, בשעות הקפות מיטב המרצים: גרשון בר כוכבא, הזמרת דפנה חסדאי, אודי דוידי ועוד. הפרדה מלאה בין גברים לבנות לאחר הערב "יערך מעמד סליחות. שבבו תיכשא תפילה מיוחדת לרופאת הרב אליהו. לפרטים והרשמה: 395050-1-800.

ערב תשובה

ערב ניגוני נשמה של הרב קרליבך לכבוד עשרת ימי תשובה, עם הזמר בנימין שטיינברג ותקיים ביום רביעי ה' בתשרי (23.9), מחיר כרטיס: 20 ₪.

הוטיעבא של אחוות

"מעלה", המרכז לצוונות הדתית, יחום ליל לימוד בהשתוענה רבה, שמטרתו אחדות, הציבור הדתי מגוון ובעיקר ביכוונו לימוד ועשייה, מאכלס בתוכו סופים רבים ושונים, אבל גם המשותף על הפנייד. דווקא בתקופות קשות, חשוב להדגיש את היופי והחדר שבתורה המשותפת לכולם. ליל הלימוד יורכב משעורי תורה שיעבירו ראשי המרכז מכל הזרמים: הרב אביגר, הרב ראי"ם הכהן, הרב אלגזי, הרב דרוקמן, הרב מאב שרון ועוד. לפני השעורים התקיים הופעה של שירה חסידית עם מיטב הזמרים: אדי דוידי, האחים רוזאל, חזקי טוסר ועוד. האירוע יתקיים בהיכל שלמה. לפרטים: 052-4295300 (רפי).

שמחתורה ביפו

שמחת תורה המונית ביפו המתחדשת! נבוא בשמחה להרמת הגאווה היהודית בעיר המעורבת שמחכה לנו, קבוצות וגם יחידים. להרשמה: 052-8510082 אסתי: 052-4848506 רחלי.

שמחתורה בכפר

כבכל שנה סניף כפר מקיים את החג ברוב עם. כולם מוזמנים להצטרף להקפות בשכונות המערבות, לשמחת בר ובת ואגאשי העיר שמצפים לכם. לפרטים: 054-6950600

שמחתורה בבאר שבע

חגיגת שמחת תורה בשכונה ד' בבאר שבע - גרעין בנות השירות בבאר שבע מארגן שמחת תורה בשכונה.

אנו ראות השירות בגדולה בקיום המצוות, בנות ובנות בשכונה הספציפית הזו. אנחנו צריכות באופן דחוף חברים וחברות, שמחים ושמחות, שירימו את השכונה. לפרטים ותיאום נשמח כמה שיותר מהר: נעמה 054-9413225, שני 050-2181067

שמחתורה בישראל

פה אשנה בשמחת תורה, מתארגנות קבוצות שרוזמו את החג בערים שונות בחרבי הארץ בשמחה וריקודים עם ספרי תורה. אם אתם בני ישראל, אלפנוה, סניפים, צרו קשר עד היום: שירן 052-4767202

הקפות שבעות עמי

הסליחות הקפות שעות שבעות בשבוע עמי, בסימן שנתריים של אחיזה עיקשת במקום. מוצאי שמחת תורה בשעה 20:30, בהשתתפות רבנים ואישי ציבור. לפרטים: 052-6071528

רעים האהובים

רעים האהובים - תכנית בלעדית, בשילוב מרצי חוץ, עם הניסיון והידע הייחודי למכון פוע"ה: בניית הקשר הזוגי במבט יהודי, רעננן הלכות טהרת המשפחה, מחשבת ההלכה, זוגיות ותקשורת, הריון, לידה וילודה. מרצים: הרב מנחם בר-רוטשיין ורבני המכון, הרבניות אסתר לבנון, קתי מצלביץ', טלי שפיגל ועוד. 16 מפגשים בימי ראשון בבוקר. מפגש ראשון: כ"א בחשון. הרשמה מראש חובה. מחלקת הדרכה: 02-6517171, 052-4077077

פגישים אל הנוער

דווקא בים הכיפורים אנו זקוקים לך לבוא ולהתפלל עם עם ישראל במקומות שצמאים לתפילה. מתארגנות קבוצות לחיזוק מניינים במה מקומות בארץ. לפרטים: שירן 052-4767202

מוזיקה בחוני מאוץ

מוזיקה בחוני מאוץ - בשבת בבוקר בשעה 20:30 בהשתתפות רבנים ואישי ציבור. לפרטים: 052-6071528

לנשים בלבד

לנדב גדליה וחומרתו המוזיקאליים דרושים נגנים להרכב מוזיקאלי. חברה שמאמינים בחומרים ורוצים להופיע, ולעת עתה אפילו לא תשלום (קליבר ונגיטרה מאזור ירושלים-פ"ת): gilinada@gmail.com

התפדם לעובדי הבעש"ט

פונדק הבעש"ט מחפש מתנדבים בעלי רוח ושמחה לערבים המתקיימים בפונדק, ומנהל טכני-רוחני לשעות הערב והלילה, בשכר ולשם שמים: h@puah.org.il הנחה לנרשמות עד א' בחשוון.

ספינו הבוחרי

ביום שלישי ד' בחשרי (22.9) בבית הקפה תמול שלשום בנחלת שבעה בירושלים, יקיא המשורר יורם ניסינוביץ' מספרו "השולחן הגמור של השיווה". על הספר ישוחח המשורר בימינו שבלבי יורם ניסינוביץ'.

דבש מקרחב

מרכז המבקרים "מאחורי הדבש" בכפר חב"ד מפגיש את המבקרים עם אורח חיי הדבורים, מפחיש את החיים בכוורת, ואת תהליך הכנת הדבש - מן הפרח אל הצנצנת. המבקרים במאחורי הדבש" מכירים מקרוב את החיים בכוורת הדבורים ולומדים על מבנה הכוורת והתליך ייצור הדבש. שלוש שעות של פעילויות: הצגה לילדים, מפגש עם דבוראי המציג בפני הילדים את החליפה, הכוורת, חלות הדבש והדבורים. המבקרים משתתפים גם בסדנת דבורים. בנוסף אפשר להשקיע על החיים בתוך "הכוורת השקופה", להשתתף בסדנת יצירה, ועוד. כל ילד מקבל צנצנת דבש קטנה למזכרת. בנוסף במקום: מתנפחים, ברכת כדורים, אוטמות, מתקני שיווי משקל, פינת חי ועוד. בחול המועד סוכות המרכז פעיל בימים ראשון עד רביעי (ט"ז-כ' בתשרי) בשעות 10.00-17.00, וכן בארסו חא (כ"ג בתשרי). 35 ש"ח לילד בגילאי 3-9, 26 ש"ח להורה. לפרטים: 03-9606367 http://www.beedvash.co.il תיאום:

מקר טוב ים - תערוכה

תערוכה בינלאומית של ציורי ילדים סביב נושא הים - "GOOD MORNING SEA" - נפתחה השבוע ותימשך חודשיים בגלריה ZOA בתל אביב, רחוב אבן גבירול 37. הכניסה חופשית, שעות הביקורים: 23:00-9:00. התערוכה מציגה עבודות של ילדים שהורוקמו מבחים וחיים בפניימיות, והיא נודדת בעולם.

לפרטים: גלי 052-2520500

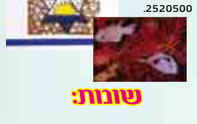

thebeshtpundak@gmail.com/abv
bira.rama@gmail.com או

פגישים אליהו מסאלאר

לקראת ימים הכיפורים, כל אחד מאיתנו מנסה לעשות חשבון נפש, להיזכר אם פגענו במישהו, לבקש סליחה, ולקבל על עצמנו לתקן ולהיות טובים יותר. הצטרפו לנפש מזהר מיוחד: מכתב סליחה מהונתן פולארד, שיעובר אליו לקראת יום הכיפורים. **"אחרי 42 שנה** כולנו מבקשים סליחה ומבטיחים לעשות הכל להפסיק את הפקרנות!". אגא חתמו על המכתב והפיצו אותו: http://www.atzuma.co.il/petition/feedpollard/1 מגרת המכתב כפולה: לעודד את רוחו של יהונתן, ולהראות לו שהעם לא שכח אותו ואיננו מוכן לחשלים עם המשך העוול הנורא. בנוסף לכך, להזיר לעצמנו שבמסגרת חשבון הנפש האישי שלנו - יש נושא לאומי שחייבים להתייחס אליו. המגמה הא להגיע ל-10,000 חתימות. נתפלל כולנו לשחרור יהונתן בן מלכה, ונכתוב אליו לכלא לחזקו! ולעודדו: (באנגלית): Jonathan Pollard 00185-016, P.O.Box 1000, Butner, NC, U.S.A. 27509 - 1000. לפרטים נוספים: www.freepollard.net

מורים, קומוניות, שיחות אמוני ואשר ידקות

לתגנות הילדים **"עד" במחח צפון**, דרושות **בנות שירות** לתפקיד מאתגר בשנת תשע"ב. דרישות התפקיד: אחריות, ראש גדול, יכולת ריכוז וניהול, רקע הדרכתי. לפרטים: ראובן לוי 052-4239965

דרוש **בן שירות לאומי לשיבה תיכונית בירושלים**, לעבודה מעניינת ומאתגרת. כניסה מיידית לתפקיד. לפרטים: 02-5849410, או SMS לדני 052-4319992

סניף בנ עקיבא ושחפתי **בלוד**, עם חניכים מקרב עולי אתיופיה, ישמח מאוד אם תבואו **להדריך בו** ולהאיר את העיר. לפרטים: בנים 0

רשות הדיבור

חלוצה בשבילי – לעליית היישוב

/ שרהלה

בשבוע האחרון אני מוצאת את עצמי, כמו רבים ביישובנו, שמחה ונרגשת במיוחד. מעבר המשפחות הראשונות, כחלוץ לפני המחנה, מהמושב יבול ל'בני נצרים' הוא נקודת שיא משמעותית מאוד לנו כיישוב, לאזור, וגם לעם שלנו. היישוב החדש הראשון שמוקם עבור קהילה של מגורשי גוש קטיף.

בו' באלול ה'תשס"ט, ערב המעבר של עובדיה וסיוון, חלוצי החלוצים בחלוציות, בשעה 22:16 קיבלתי מסרון וזו לשונו: "הרגע קבענו מזוזה בבית עובדיה משולמי. האחרון לבניין נצרים זכה להיות ראשון לחלוצה".

ביום הגירוש מנצרים המשיכו לצקת את גג ביתו של עובדיה! הייתה זו עמדה אמונית ונפשית עקרונית, שקראנו לה "מאמינים ובונים", של ניצחון הרוח שסימלה את נצרים ושהיה לה הד בלבבות ובתקשורת. בעיניי, ודאי שהיא הייתה ועודנה נכונה, אף שהגירוש בפועל התבצע.

הסמליות בכך שעובדיה, עם רעייתו הטרייה סיוון, הם הראשונים, יש בה משמעות מיוחדת. חוליה מקשרת בין נצרים להתיישבותנו בחלוצה. שאותה רוח גדולה שהלכנו לאורה בנצרים, של בניין הארץ והתיישבות מתוך אמונה – מתוך שליחות ומחויבות לערכי הנצח האוניברסאליים של עם ישראל לדורותיו, ובלי לכפוף את הקומה בגלל הפגזות של פצמ"רים, קסאמים ומטענים, או להבדיל, מפני התקפות אידיאולוגיות שמקורן בתרבות זרה – היא הרוח שמרימה את החול פה, בחולות חלוצה, דוחפת אותנו ונותנת לנו כוח, להפריח את השממה בחקלאות ובבניין, בקודש ובחול. ערב לאחר מכן, באתי לראות בעיניי את הפלא. ההרגשה הייתה מרוממת. של חלום שמתגשם. בעבר התבדחנו שהמיקום של יישוב הקבע משתנה לפי כמות הדלק בטרקטורון של עובדיה – כל פעם הצביעו על גבעת חול אחרת שעליה יקום היישוב, ממילא הכל נראה אותו דבר...

– והנה, שורו הביטו וראו, משפחות גרות פה! יישוב ממש! מה גדול היום הזה!

נכון, על כל שלב בהתפתחות המקום שמחנו והתרגשנו – חממות שנבנות, כביש שנסלל, יסודות לבית שנחפרים, יציקת רצפה, שלד בית שמוכן, קרוואנים שמגיעים...

בימים אלה התחלנו לקטוף את הרימונים האורגניים ממטע הרימונים המשפחתי שלנו בחלוצה ולשווק אותם, שזו בוודאי התרגשות מאוד מיוחדת עבורנו וחיבור אישי וממשי לעשייה ההתיישבותית באזור, שפירותיה המתוקים והבריאים מגיעים לציבור הרחב. אבל עכשיו, זו עליית מדרגה.

לראות במדבר, בקצה הכביש, יישוב חי, נושם, מאוכלס, אור בחלונות – אור גדול זורח בלבבות!

כשבאתי כמה ימים לאחר מכן, הצטרפו סימני חיים נוספים – מכוניות חונות ליד בתים, אנשים מתרוצצים, ארגזים נפרקים... אבל הדבר שריגש אותי ביותר היה לראות כביסה תלויה בבני נצרים שבחלוצה – לכאורה פשוט ובסיסי, אבל מקפל בתוכו כל־כך הרבה עצמות חיים.

התחדשות של שגרת חיים אמתית ופשוטה, של יהודים שנקשרים לאדמתם.

וכשזוכים להשתתף בחנוכת בית הכנסת הזמני והכנסת ספרי תורה... ושבת ראשונה בישוב...

הלב עולה על גדותיו...

אשרינו שזכינו להתנער מהעפר ולהיות שותפים עם א־ל, לחזוק ולקחת חלק בהתגשמות נבואות הנחמה – "כי נִחם ה' ציון, נִחם כל חורבותיה, וישם מדברה כעדן...". ונתפלל שנזכה לחזות בבניינם החדש והמחודש של כל חבלי ארצנו האהובה, ובבניינה השלם של ירושלים נווחם.

תקיעה

/ עידן כהן /

יש לה משהו בקול. תמיד היה. משהו מלא במסתורין, לא ברור, לא מפוענח. הוא תמיד רעד לשמעה. קולה היה גורם לפניו להתכווץ, ולעיניו להפוך מנוכרות וחסרות הבעה. כמה שהוא פחד מהקול שלה. מכל מי ומה שהוא מייצג. בנה לו בלב דמות מפחידה ומאיימת. הקיף את עצמו בחומה בלתי חדירה. מתישהו בחיים הם נפרדו סופית! הוא אפילו לא בכה.

חלפו שנים, הוא עבר שינויים. הזמן עשה את שלו. כשהיה בצד השני למד את ה'אויב'. אויב שאך זה מכבר היה חלק ממנו. הרגיש שעבר לצד הנכון.

אבל מסתבר שהתשובה קדמה לעולם. הקב"ה משפיע שפע נפלא; ופתאום, לאט לאט, את האימה החליפה סקרנות. הייתכן?! זה היה לבו שנצבט עת שוב נשמע קולה המסתורי?! אותו לב שסירב להתרגש במשך 20 שנה?! האם הוא מתגעגע אליה?! פתאום היה חש ציפייה ואפילו מעט התרגשות כשידע שהיא קרובה.

אתם יודעים, הלב מאיץ את פעימותיו לפתע, הדם זורם במהירות, הפנים מאדימות, נמתחות, מנסות להשיג ולו במעט שביב חום מתוך הקול הסודי שלה, המתוק, הבלתי שביר, הקול השלם. קול שעורר בו את הרצון להיות אדם שלם.

אבל גם תקופת הציפייה והסקרנות הסתיימה. מלמעלה הוחלט שדי לגישושים. זה היה בתקופת הגירוש. החומה הוסרה, הקרח נשבר, אך עדיין היה עסוק בלבטים. האם ללכת עם זה עד הסוף? לקחת את הקשר אתה למקום שהוא מעולם לא היה בו? לצלול במעמקי הקול המסתורי הזה שממנו עדיין פחד?! להתמסר?! ואז הגיעה התפנית! הוא שמע אותה במלוא העצמה, לאחר השינוי הפנימי שעבר. שמע, והרגיש! הרגיש שהגיע שלב חדש במערכת הזוגית שלהם. לראשונה, למד להקשיב לה, להאזין לקולה. האזנה פעילה. לספוג אותה. להכיל אותה! להיות פאסיבי, לתת לקולה ה'מוזר' לפעול את פעולתו, לעשות את תפקידו, להשיב אותו הביתה.

ופתאום הקול היה ערב, מתוק ונפלא, והכי חשוב – כבר לא מפחיד! לא משתק! פתע, הוצף ברצון עז להיות, לגדול, להידמות לה. סוף סוף זכה להבין ולקבל השגה על עצמות הטוב האינסופי שקיימות בה. הרגיש כחייל השב משביו. יש לאן לחזור! סוף כל סוף הצליח להתמזג עמה. ומקולה למד להכיר את עצמו.

אחח, אילו עצמות רוחניות – תקיעת השופר הראשונה של חודש אלול...

מצה

/ י"ל /

מגע, תחושה עמומה לא ברורה
מאבדים מטרה, מחפשים
כבר שנים לא מוצאים הסברים
מורידים את הרמה, נפגעים
אין שום גבול, שום שמירה, לא יודעים
איך דבר כה טהור הפך למרמס
בעולם כה נאור נהיה כקרקס
שום הסבר לא יסביר
גם לא טורחים להבהיר
חיים במציאות
לא בריאה, בטעות
הדברים כבר מאבדים משמעות
הרחוב רק נופל
הופך עיקר לטפל
מעגל מסוחרר
גם חם הפך קר
כבר לא אכפת, אדישים, ממלחמות מותשים
מנסים להשאיר ראש מעל לגלים
לא לשקוע במעמקים, ונופלים
אנחנו הרי עם הנצח, העם הקדוש,
איך קרה שכך איבדנו את הראש?
איפה כל הקדושה והטהרה – היופי שבשמירה

התחלה חדשה

– יוסי דנינו –

מחשבות על סוף.
במהלך החיים נפגשים עם הסוף ומתחילים לסכם.
איך היה? מה לוקחים הלאה?
האם היה טעם להתחיל בכלל?
ככה זה בסוף של יום, בסוף מסלול, בסוף תקופת מבחנים,
ב"סוף־סוף פיצה" (נתיבותי!!!),
בסוף הדרך וגם בסוף השנה.
המחשבה יוצאת להפסקה,
בוחנת מבחוץ מה שעבר בתוכנו
פנימה במהלך הזמן שעתה הגיע סופו ומציגה פאזל מרשים.
הסוף מותיר אחריו את הרושם שממנו תנבע ההתחלה החדשה.
קשה היא הידיעה שגם לסוף יהיה סוף,
כי סוף כל סוף אל העבר תמיד נכסוף.
רגע לפני הסוף,
בטרם כל מחשבותינו נחשוף,
נאחל שנה סוף.
יוסף ה־פיל־ו־סוף!

שתי הערות על אומן

תגובה ל'עוד מאמר על אומן'

/ יוחנן בן־יעקב

אומן אינה נמצאת בפולין אלא באוקראינה. הפעם האחרונה שממלכת פולין שלטה באזור זה הייתה לפני שנת 1772, שנת פטירתו של "המגיד".

לא נכון ש"חבורת אנטישמים בונה עוד ועוד חדרי אירוח...". הבנייה ההזויה שם נעשית בידי יהודים, שגילו את מכרה הזהב ומפיקים ממנו את המרב. אגב, יחסית למה שמתחולל עתה במדינות מערב אירופה ומרכז אירופה, דווקא מזרח אירופה – פולין, אוקראינה ועוד – מתאפיינות ברמה נמוכה יחסית של אנטישמיות. במקרה זה אין צורך לגייס את האנטישמיות לטובה התנגדות, צודקת ונכונה מאד, לתופעת הנסיעות המוזרות והבעייתיות מאוד לאומן.

כמה מילים טובות ל'בעלבתים'

תגובה ל'אידאלים כבויים' / ענת ג'

"נתינה, מסירות נפש, יישוב ארץ ישראל, ציונות, לימוד תורה, ערכים". אכן מילים גדולות. אפשר לכתוב על פלקט ולרוץ הישר לצומת הקרוב. רצוי עם "רעל בעיניים"...

ואפשר גם לפקוח את העיניים, בהכרת הטוב ובענווה, כי:

לאפשר לבעל ללמוד תורה שעות רבות ביום ולוותר על נוחות – זו מסירות.

לקום כל שעה בלילה לתינוק שלא ישן כבר ארבעה לילות רצופים – זו הקרבה.

לקום לתפילה במניין בזמן וללכת לעבודה אחרי לילה שכזה – זו הקרבה.

לסבול מכאבים קשים אחרי ניתוח ולהמשיך לתפקד כרגיל בבית – זו נתינה.

לעזוב דירה נוחה בעיר ולהתמקם בקרוואן עם 6 (!) ילדים קטנים ביישוב – זו ציונות ויישוב ארץ ישראל.

ללכת לטיפולי פוריות ולייחל לפרי בטן – זה "לא לפחד מדרך ארוכה".

לעבוד שעות נוספות כדי שהילדים ילמדו באולפנא/ישיבה הכי טובה עבורם (15 אלף שקל לילד בשנה!) – זו השקעה בחינוך.

לשלם משכנתא לוחצת מדי חודש בחודשו במשך 25 שנה בשביל דירה במדינת ישראל – זה יישוב הארץ.

לשלוח את הילד לצבא – זו מסירות נפש.

לאפשר לילד ללכת לחוג/מחנה קיץ/קייטנה על אף שלא קניתי לעצמי שום שמלה כבר כמה שנים – זו נתינה.

לשוחח עם בן משפחה ברוח טובה ושלווה אף שכלו כל קצי הסבלנות כלפיו – זו עבודת מידות.

יש נטייה להביט ברחמנות מלגלגת ולומר "אלה 'בעלבתים'. איבדו את הערכים. התעייפו, הזדקנו" – כמה זלזול. כמה כפיות טובה. מדובר באנשים יקרים ומסורים שהשם זיכה אותם בחסדיו להיות בעלי בתים. אנשים בעלי אחריות ומשפחה. מתוך אחריותם ומסירותם הם עוברים ניסיונות לא פשוטים בתחומים שונים, הם מתחשבים בצרכי בני משפחתם ללא לאות מתוך 'ואהבת לרעך כמוך' ואינם חפצים להיות צדיקים על חשבון בני משפחתם האהובה. כשאינם הולכים למניינים ארוכים, אין זה מתוך זלזול בתפילה ח"ו אלא מתוך התחשבות בילד חולה או ברעיה הזקוקה לעזרה בבית.

ברוך השם שזיכנו להיות בעלי בתים ומשפחות בישראל. זו זכות גדולה שבה האידיאלים והערכים הנזעקים בצומת מתגשמים יום יום ושעה שעה בחיי המעשה, בשמחה ובאהבה בעזרת השם.

לכבוד מיליון מיואשים

/ ים

אבא. אני כותבת אליך כי אתה היחיד ואין עוד אף אחד שישמע.
את הצרחות שלי, והבכיות, והנאקות, הילדות, הנהמות של נשמתי.
ואני – מתוסכלת.
אני ממש לא יודעת מה יהיה אתי.
עכשיו, עוד דקה, מחר, בשנה הבאה.
אני כמעט... מיואשת. כמעט – כי הבטחתי לעצמי, כבר לא זוכרת מתי, שאני עם הייאוש סיימתי.
כי אסור לי. גם אם יהיה לי קל יותר להרים ידיים בשקט.
גם אם לא תישאר ברירה.
אני כבר הרבה זמן מבולבלת
אבא – מתי זה יעבור? אבא, מתי סופסוף אוכל להרגיש את ההרגשה הזאת של ביטחון גמור, שקט, שלווה. אפילו להגדיר את זה קשה מרוב שאני רחוקה.
אני רחוקה מזה, אבא?
החיים האלה. כמה שהם מאתגרים.

אין מספיק אורות בארץ (לכולם)

תגובה ל'עוד מאמר על אומן'

| נדב גדליה |

האמת, קצת הפחיד אותי התיאור שנכתב כאן על השטן שמחכך כפיו בהנאה עקב הצלחתו הכבירה בהגליית המון
העם למקום טמא בעיצומו של ראש השנה.
חשבתי כבר לגנוז את כל דיברותי ארצה, כי ביננו, מי לא מפחד
מה'בעל דבר' הלזה ומחיכוך כפותיו הענקיות.
ואני אומר; הבה ונתחבלה מלחמה כדי שהדבר עם הכפיים לא ישוש על הטומאה, ומאידך ישושו עמנו ישראל קדושים על האורות; מי שלא נסע פעם אחת – לא יסע אותה בשביל הסקרנות גרידא, מי שנוסע בשביל הזולה – שיחפש ישיבה ישראלית, ומי שהיה שם, מרגיש משיכה רוחנית חזקה, וברור לו שזה מה שיעיף אותו השמימה – שיברר את הנושא הכשרותי– קדושתי עד תומו, זה הכל.
לבעלי הטענות הקלאסיות אומר: צודקים, לכאורה יש אמת צרופה בכל הטיעונים שלכם, אלא מה? שאותי למדו (מי זה היה למען השם?) שמתסכלים על השורש, תמיד. אל תסתכל רק על העץ, תמיד חפש מהיכן הוא צומח, ואז תבין הכל ואפילו תחייך לענפים התוהים שלמעלה. להיכנס לנעלים של השני גם אם מדובר בטיפוס יחף, רק אז אפשר להבין מה באמת מניע את הזולת.
'יש מספיק אורות (וישיבות) בארץ' אמר המשורר; וצדק. יש לנו פליקרים שאין באף מקום, והכל בד"צ בלי לספוג
מטומאת ארץ העמים, אבל... בדורנו, דור בו המוני אדם דתיים מחפשים את דרכם בתוך הדתיות, דור שאפילו דתי במוצהר בליבו פנימה מחפש לשאוב מהיכן שהוא קמצוץ קדושה, ולא תמיד מוצא, מוטב שנניח להללו שסוף סוף מצאו משהו להתגדר בו, משהו להתקדש בו, להשקיע בו ולהיות מושפע ממנו לטובה.
עד שלא נרגיש משיכה עזה למשהו קדוש – לא נבין לעולם כנראה במה מדובר. אך מסתבר שהמשיכה הזאת חזקה ביותר. הרגש עושה את שלו, והכסף מוזמן ללכת.
אם נחשוב על זה לרגע, מדובר במשהו לא נתפס; אדם ממוצע חוסך אלפי שקלים בשביל משהו רוחני, לא חובה,
שצדיק אחר לא יעשה אפילו בחינם. מוזה. אך פה טמון הפיתרון; רגש, זה הכל.
אי אפשר להבין רגש של מישהו אחר עד שתחווה אותו בעצמך, וגם אז לא בטוח שעלית על זה. הנח להם לישראל לחסוך כל השנה אלפי שקלים למטרה קדושה, ובלבד שתהיה טיסתם לשם שמים.
'יש מספיק אורות בארץ', אבל הבנאדם לא מתחבר אליהם, מה תעשה. ישיבה, קיבוץ וקברי צדיקים בא"י לא מושכים אותו. הוא לא עבר שם חוויה מטלטלת מספיק שתגרום לו ריגוש בעבודת בוראו.
חוויה רוחנית קדושה? הלוואי על כולנו שנרדוף אחרי הדברים האלה.
יש בעיה עם זה שמדובר בחוץ לארץ? תן להם לבדוק אם זה בסדר, או יותר מזה; הבה ונתריע יחדיו על הסכנות
האורבות שנה שנה. כואב שאחינו רצים לארץ נכר משוקצת? בא נחרים את טיולי המהדרין לשוויץ קודם כל.
אני כותב את המאמר הזה מהארץ, לא נסעתי לאומן. האמת, שהשנה התחשק לי קצת לנסוע, קצת. אם הייתי נוסע הייתי מוכן לקבל קיטונות של צוננין על פני, כי אני לכשעצמי הייתי נוסע בשביל הסקרנות, לראות על מה מדברים, פשוט אני לא נמשך לשם, כי לדידי יש מספיק אורות בארץ, בהחלט.
ובמחשבה נוספת, אחרי המאמר עם השטן המחכך אני מוכן להתגבר על הסקרנות גם אם תשחילו לי כרטיס בחינם.

מעלין חן ציבור

/ אהובה קליין /

הוא עומד בחיל ורעדה
פניו זורחות כאור לבנה,
"פרקו נאה וזקנו מגודל"
טליתו בוהקת כזוהר הטל.

מיתרי קולו מתנגנים ככינורות
מנגינה חוצבת להבות,
פורצת שערים,
מחישה רחמים.

קולו מבריח קטרוגי שטן
כאריה המניס חיות יער,
שוטח תחנונים ליושב במרומים
צמיחת ישועה לבנים נאמנים.

ספרי זיכרונות נפתחים
עוונות ביעף נמחלים ונמחקים,
בדמעותיהם של מלאכים צחורים
בזכות שורשי האבות הקדושים.

חנה מביאה את שמואל אל בית ה': "ותעלהו עמה כאשר גמלתו..." (מתוך ההפטרה ליום א' דראש השנה) - ציור בצבעי שמן על בד, מאת: אהובה קליין ©.

הסרת משקפיים עושים
רק בבית חולים אסותא
כל סוגי התמחויות רפואת העיניים במרכז רפואי אחד
המעטפת הרפואית של בית החולים הפרטי הגדול והותיק בישראל
בדיקת התאמה קפדנית ללא עלות
בשיטת ה-ASA
ללא חיתוך הקרנית.
מחיר קבוצתי
לפרטים: 054-6799933
*ההרשמה לקבוצה עד ערב ר"ה

חדש! קורס מדריכים נוסף גם ברמת הגולן
למעוניינים בשילוב נופי ארץ ישראל עם תנ"ך וספרות חז"ל...
למחפשים מסגרת צעירה ואינטנסיבית לקניין ידיעת הארץ ותורת ההדרכה...
לרוצים לשלב למידה עם חיי- שדה ומיומנויות שטח...
לדורשים תעסוקה בהדרכת טיולים במסגרות של איגוד המדרשות...
למעוניינים להצטרף ל-200 בוגרי קורסי קיץ תשס"ט...
קורס נוסף מתבשל אצלנו
קורס מדריכי טיולים שנתי, בימי ראשון, יחל ב-ל' תשרי תש"ע (18.10.09)
מוכר לצורך גמול השתלמות | אפשרות למימוש פיקדון
עם מיטב המרצים והמדריכים, ובליווי בית המדרש הסביבתי של ישיבת סוסיא: משה חרמץ, הרב נעם פרל, ד"ר דורון שר-אבי, ד"ר חגי עמיצור, פרופ' נתן אביעזר, אייל דוידסון, חגי הוברמן, ועוד...
ההרשמה נסגרת השבוע, קבלו החלטה עוד היום והצטרפו אלינו....
לבעלי תו תקן
-רענון בטחון ובטיחות יתקיים ב- 22.10.09, עזרה ראשונה יתקיים ב- 25-26.10.09. הרשמה באיגוד.
-השתלמויות מאושרות לחידוש התו יתקיימו בתאריכים: 22-25.9.09 באזור השומרון.
לפרטים והרשמה: מדרשת חלקת השדה, 02-9973106
איגוד המדרשות ליהדות ולימודי ארץ ישראל, רח' כנפי נשרים 24, כניסה ב', ת.ד 34392, ירושלים, 91343
טל' 02-6510999 | דוא"ל: midrashot@midrashot.org

להפוך מינוס לפלוס? שווה!
רק במכללת גבעת ושינגטון
לומדים מתמטיקה לתואר ראשון B.Ed. ולתעודת הוראה
ומקבלים את ההטבות הכי שוות:
• מלגת לימודים מלאה ל-3 שנים
• מלגות קיום אישיות בגובה 5,000 ₪ לשנה
• למצטיינים מעונות חינם ומחשב נייד חינם
• קורס Hi-Ed מתנה
משרד החינוך מתריע:
בשנים הקרובות צפוי מחסור חמור של אלפי מורים למתמטיקה.
זה הזמן להפוך את החסרון במורים ליתרון שלכם,
ללמוד הוראת מתמטיקה ולרכוש מקצוע מבוקש!
ההטבות בכפוף לתקנון הרישום למכללה. קריטריונים באתר המכללה. המסלול לגברים ולנשים.
המכללה האקדמית לחינוך "גבעת ושינגטון" מאחלת שנה טובה לתלמידיה, בוגריה ולכל בית ישראל
המכללה האקדמית לחינוך
גבעת ושינגטון
יחס אישי ברמה אקדמית
שלוחה 1
1-800-280-281
www.washington.ac.il/michlala